

ardentes concharum lapides capitis honorem facere, suspendere ex auribus patrimonium, brachia ornare monilibus ac latera, & inclusas auro gemmas à collo in pectus demittere. Legerat (vt opinor) illud Seneca de Beneficiis lib. vij. Video vniones non singulos singulis auribus comparatos. Iam enim exercitata aures oneri ferendo sunt. Iunguntur inter se, & insuper alij binis supponuntur. Non satis muliebris infania viros subiecerat, nisi bina ac terna patrimonium auribus singulis pependissent. Quin & Plautus (vt id illi addas) in Epidico scribit, mulieres esse totis fundis exornatas. Et Ouidius libro iij. de Arte amandi, illud grauius proclamat,

Ornatus muliebris totis censibus & patrimonijs redemptus.

Quis pudor est, census corpore ferre suos?
In quam etiam sententiam Columella in praefatione lib. xij. grauius quoque damnat vestes muliebres totis censibus redemptas.

22 ¶ Sed vt ad Seneca redeamus, is ad ea, quae ex ipso adduximus, illud subdit: Video sericas vestes, si vestes vocandae sint, in quibus nihil est, quo defendi aut membra, aut corpus, aut denique pudor possit. Quibus sumptis mulier parum liquidò nudam se non esse iurabit. Et Diuus Ambrosius in lib. de Nabutha Israëlitica, c. v. Delectantur, ait, compediibus mulieres, dummodò auro ligentur: non putant onera esse, si pretiosa sunt: non putant vincula esse, si in his thesauri conuescent: delectant & vulnosa, vt aurum auribus inferatur, & margaritae dependant: habent & gemmarum pondera sua: habent vestimenta frigora sua. Sudatur in gemmis, algetur in sericis: tamen pretia iuuant: & quae natura auersatur, commendat auaritia. Smaragdus, & hyacinthum, beryllum, achaten, topazion, amethystum, iaspin, sardam summo quærentur furore, vel si dimidium patrimonij petatur. Non parcut dispendio, dum indulgent cupiditati. Ante hos Diuus Chrysostomus in Genes. Homil. xij. Multa est mulierum mollities, & omne studium in cultu vestium, in auratis, & collaribus, & externo ornatu: animæ verò nulla est cura. Quibus respondet & illud Cornelij Celsi, cuius hæc verba sunt ex lib. vj. c. v. Eripi feminis cura cultus sui non potest. Sed & Valerius ipse lib. ix. tit. j. loquens de abrogatione legis Oppiæ, qua cultus muliebris frenis quibusdam fuerat coercitus: Si animi (inquit) muliebris apparatus intueri potuissent, quibus quotidie aliquid nouitatis sumptuosius adiectum est, in ipso introitu ruenti luxuria obstitissent. Et mox huius rei rationem reddit: Mulieres (inquit) imbecillitas mentis, & grauiorum operum negata affectatio omne studium ad curiosiorem sui cultum hortatur conuertere. Synesius Cyrenensis in oratione de laudibus Caluitij, Feminis, inquit, semper & vbique terrarum fuit decorum studium comendi. Plinius lib. ix. cap. xxxv. Elenchos, inquit, digitis suspendere, & binos & ternos auribus, feminarum gloria est.

23 ¶ Galenus, quo loco cosmetica commemorat, quae nigricant, dealbant, rufant, aliaf. ve venustant capillos (quae feminarum peculiaris cura est) ait vidisse se complurimas mulieres immodica affectati capillitij curiositate defunctas, cum caput huiusmodi pharmacis medicamentisque letifera frigiditate vexarent. Locus eius rei est, libro primo de medicamentorum compositione secundum locos, c. xix. quod & idem scribit Aërius Tetrabibl. lib. ij. Sermone ij. c. lvij. Ex quo satis liquet, mulieres parum suae salutis consulere, dum cultui ornatuique corporis impensius student. Vt iam non mirum sit, si mulieres omnium primæ hanc tingendorum capillorum artem excogitarunt, vt tradit D. Clemens lib. vj. aduersus gentes, & Eusebius Praeparationis Euangel. lib. x. cap. ij. Minusque etiam mirum sit, quod traditur Eriphylen Amphiarai vxorem, monile mariti vitæ prætulisse, vt postea dicemus in xij. lege connubiali, nu. 2. Vt omittam, mulieres vsu huiusmodi medicamentorum cosmetico- rum capillos sapissimè amittere. Vnde illud Ouidij lib. j. Amorum, Eleg. xiiij. in puellam cui ob nimiam capillorum curam coma ipsa deciderant:

Eriphylen monile mariti vitæ prætulit.

*Dicebam, desiste tuos medicare capillos:
Tingere quam possis, iam tibi nulla coma est.* & cætera quæ sequuntur.

¶ Sed

24 ¶ Sed vt redeamus, Seneca de Consolatione ad Albinam, feminis, inquit, omnis commendatio ex forma petitur. Germanorum est disterium, vice prouerbij apud eos celebratum, teste Bebelio, quatuor maximè cupere mulieres: amari à pulchris iuuenibus, pollere plurimis filiis, ornari pretiosis vestibus, & dominari in domibus. Maria, autem in d. c. veniens, quo loco supra citauimus, dicit hac potissimum voluptate, videlicet cultus & ornatus, gaudere feminas: Quod & ipsum confirmat diuinus ille Hieremias in sua epistola, relata à Propheta Baruch, in 6. cap. Et sicut virgini (inquit) amanti ornamenta, &c. Quod cum ex his quæ diximus, satis probatur, tum verò maximè ex eo, quod mulieres sua ornamenta secum sepulchro inferri iubent: adeò impotens est hic affectus, vt vel mortuæ non abstinent. Cuius rei exemplum nobis reliquit Scauola Iurifconsultus, qui in l. vlt. §. vl. de aur. & argen. retulit, mulierem suo testamento statuisse, secum in sepulchro sepeliri lineas duas ex margaritis, & viriolas ex smaragdus, quas ornatus causa comparat. Artemidorus Daldianus lib. iij. c. v. In somniis, inquit, monilia, catenulae, & lapides pretiosi, omnisque ornatus muliebris circuncollaris, mulieribus bonus est, &c. Nam & innuptis nuptias portendit: & liberos eis, quæ liberis carent: & his quæ vtraque habent, possessionum acquisitionem & opulentiam magnam. Nam sicut ab illis ornatur mulieres, sic à viris, & diuitiis. Etenim à natura diuitias amant mulieres, vt etiam sunt ornatus studiosæ.

Mulieres mortuæ sui cultus studiose.

Ornamenta in somniis quid portendant.

25 ¶ Huius autem vehementissimi affectus muliebris habemus exempla memorabilia. Brennus ille rex Gallorum Asiam diripiens, cum Ephesum aduentasset, plebeiam quampiam puellam adamauit, quæ & concubitus & Ephesi publici pollicita est, si mundum sibi muliebrem, & manuum ornamenta traderet. Orans igitur milites, vt in virginis sinum aurum, quod gestabant, immitterent, fecit, vt sub magna vi auri viuæ obrueretur. Alterum non dissimile id est: Romanis bellum contra Albanos gerentibus, Tarpeia virgo nobilis, Capitolij custos, sese aditum in Tarpeium collem tradituram esse promisit, si quæ ornatus gratia ferebatur monilia, mercedis loco tradidissent. Id vbi statuerunt, viuentem monilibus obruerunt. Prioris autor est Clitophon, Rerum Gallicarum lib. j. posterioris, Aristides Milesius, in libr. Rerum Italicarum, & Dionysius Halicarnassensis, lib. ij. Antiquitatum Romanarum, ex Fabio pictore, & Lucio Cincio: & vtriusque Plutarchus Charoneus Parallelorum cap. xxx. & sequent. & iterum posterioris, ipse Plutarchus in Romulo, Liuius lib. omnium primo, Ouid lib. j. Amor. Eleg. x. Quanquam Simulus Poëta antiquus (vt eum vocat Dionysius Halicarnassensis, lib. ij. & Propertius lib. iij. Elegia iij. aliter eam historiam referant: vt & nos dicemus infra, in ix. lege connubiali, num. 13. incip. omitto eas: ita tamen, vt & ea videas, quæ dicemus infra in Psello.

Mulieres patriam ornamentis postponit.

26 ¶ Nec mulieres tantum impudicæ, sed & pudicissimæ quoque, eo affectu maximè premuntur, ita vt ob id nonnunquam in suspicionem impudicitiae veniant. Legimus enim, Claudiam Vestalē, cum semper habita esset impudica ob nimios corporis cultus, cum ex libris Sibyllinis Idæa mater esset accita, & in vado Tiberini fluminis nauis, in qua veheretur, hæssisset, nec villo modo, aut vlla vi commoueretur, Deam submissis genibus orasse, vt si se castam iudicaret, suum cingulum sequeretur: ita nauim, quæ ab omni iuuentute non valuit commoueri, ab vna illa muliere fuisse commotam, quod à Lactantio scriptum est, lib. ij. qui est de Origine erroris: & nonnihil etiam tradit Liuius lib. ix. ij. Belli Punici, & Plinius lib. vij. cap. xxxv. & alter Plinius Iunior, in libr. Virorum illustrium. Ex quo & illud est Ouidij lib. iij. Faكتورum de eadem:

*Castæ quidem (sed non est credita) rumor iniquus
Legerat, & falsi criminis acta rea est.
Cultus, & ornatos variè sudisse capillos,
Obfuit, ad rigidos linguæque prompta sonos.*

Mulieres in suspicionem impudicitiae veniunt ob cultum.

Litius lib. ab vrbe condita, iij. memoriae prodidit, Posthumam & ipsam virginem Vestalem de incestu causam dixisse, crimini obnoxiam ob suspicionem propter cultum amencionem, tandem absolutam: sed eam tamen Pontifex Maximus sancte potius, quam scite, Deam colere iussit. Et haud multo post de sanctis quoque feminis loquar, quae se non indiligenter ornarunt: id quod mariti admodum confiderare debent, ne si vxores ornatus forte sint studiosiores, eas ob id impudicas suspicentur. Ad quod etiam vide, quae dicam infra num. 3. 9. incip. & quod magis. & quae praeterea dixi ex D. Hieronymo ad Gaudentium, supra nu. 21. incip. in qua re.

27 **Ornamentorum infinita genera.**
Ex hoc autem vehementissimo sceminarum affectu prodierunt tot ornamentorum, tot instrumentorum, tot repositiorum, aliarumque rerum ad eam rem pertinentium genera, & antiquis, & nostris temporibus a sceminis (vt reor, & verisimile est) excogitata & inuenta, quae emere mariti coguntur ad extremam interdum inopiam: quae nos ex ordine Alphabeti, & Graecis & Latinis nominibus, aliqua ex parte (quis enim omnia posset) hic subnectemus. Et primum quidem caetera, mox repositoria.

A CARIS, ἀκρίς, annulus minimi digiti, Polluci lib. v. ὀνομασικὸς: ita dicitur ob paruitatem.

ACCVBITALE, vide infra Cubitale.

ACONTIA, ἀκόντια, calcei muliebres. Vide infra Plocaria. In aliis autem significationibus reperies, apud Plin. lib. ij. c. xxv. & Aetium Serm. 3. c. xxvij.

ACROSPHYRIA, ἀκροσφύρια, genus calceamentorum muliebrum Polluci lib. vij. c. xxij.

ACVS, posita inter ornamenta muliebria, in l'argumento. §. ornamentorum. De de auro & arg. leg. & Esaiæ cap. 3. ea est, qua, vt inquit Festus, aut, vt alij vocant, Sextus Pompeius, sarcinatrix vel ornatrix vtitur. Nam ea est in duplici vsu mulieribus, tum vt vestes, & huiusmodi ornamenta consarcinentur, (quae vulgaris est significatio) tum vt capilli discernantur. Ouid. lib. j. de Arte amandi:

—Minoïda Thefeus

Abstulit à nulla tempora comptus acu.

Et lib. j. Amor. Eleg. xiiij.

Non acus abruptis, non vallum pectinis illos:

Ornatrix tuo corpore semper erat. Et paulò post:

Erudit admotas ipse capillus acus. Et Iuuenal. Sat. ij.

Ille supercilium madida fuligine tinctum

Obliqua producit acu.— Et Martialis lib. xiiij. Epigram. xxiiij.

Tenuia ne madidos violent bombycina crines,

Figat acus tortas sustineatque comas.

Idcirco acus crinalis dicitur Apuleio, li. viij. Metamor. Et discriminialis D. Hieronymo aduersus Rufinum. Id autem videtur esse: quod etiã Calamistrum, & Discriminulũ vocamus: de quibus dicemus postea suis locis. Et de his est illud eiusdem Hieronymi in illud cap. ij. Esaiæ, Habet acus mulieres, quibus ornatorum crinium compago retinetur, ne laxius fluant, & in sparsos dissipentur capillos.

AEGLĒ, ἀγλή, ornamentum pedum muliebrum, apud Pollucem lib. v. cap. xvj. ex Menandro, & Nicostrato, Poëtis Comicis: fortassis à splendore dictum: nam ἀγλή splendorem quoque significat.

AEGIS, ἀγρίς, ornamentum pectorale, Polluci eodem loco. Ouid. autem lib. ij. de Arte amandi, Aegidem appellat gemmas, & alia huiusmodi ornamenta, quibus deformitatem tegunt mulieres:

—Gemmisque auròque teguntur

Omnia: pars minima est ipsa puella sui.

Sepe, vbi sit quod ames, inter tam multa requiras:

Decipit hac oculos egide diues amor.

Id autè metaphoricè. Aegis enim, vt scribit Scruius in lib. viij. Aencid. est munimentum

mentum pectoris aereum, habens in medio Gorgonis caput.

ALYSIES, ἀλυσίαι, inter ornamenta muliebria ponuntur Nicostrato Poëta Comico, Clementi Alexandrino lib. ij. Pædagog. cap. xj. eodémque vlt. & ipsi Polluci lib. vij. cap. xxij. ad finem. Vbi Gualtherus tradit Catenas. Nam & ἄλυσίαι, catena est, & ἀλυσίου catenula, torques. Vide infra in Crico.

AMBRACIDES, ἀμβρακίδαι, genus calceamentorum muliebrum Polluci vbi supra nuperrimè.

AMICTORIA, quae sindones esse ait D. Hieronymus in Esaiam cap. 3. De sindonibus autem dicemus suo loco. Caeterum est amictorij apophoretion apud Martialis lib. xiiij. Disticho cxlix.

Mammofas metuo: tenere me trade puelle,

Vt possint nuceo pectore lina frui.

Ex quo potes intelligere, qua in re vsui sit mulieribus.

AMICVLVM, genus vestimenti, à circumiectu dictũ, apud Festum Põpeium: quod & viris tribuitur, teste Q. Curtio, loquente de Dario, lib. iij.

AMPĒCHONION, ἀμπεχόνιον, vestimentum commune virorum & mulierum, vt tradit Pollux lib. vij. cap. xiiij. vbi Gualtherus tradit, palliolium.

AMPHIDEAE, ἀμφιδέαι, ornamenta iuncturarum manuum, apud Pollucem lib. v. cap. xvj. vbi etiam dicit eas pertinere & ad brachia, & ad pedes. & lib. vij. c. xxij. ad fin. vbi Gualtherus vertit, redimicula.

AMPHISPHYRA, ἀμφισφύρα, genus calceamenti muliebris, eidem Polluci, loco postremò citato.

AMPVLLA, genus ornamenti, Graecis πμφόλνξ dictum. Vnde Ampullaceam vocat Plautus in Menæhm. mulierem ampullis exornatam.

Quando te auratam bene vestitam habet ampullaceam.

Sic enim legit Erasmus, & non Ampulla spem, siue Ancillas penum, vt vulgò legebatur.

AMPYX, ἄμποςξ, Homero memoratus inter capitis ornamenta, vt dicit Pollux lib. v. cap. xvj. Locus autem Homeri (quem tamen non designat) est lib. ij. Iliad.

Ἄμποςκα λεκρούφαλόξ, ἠδὲ πλεκτῆν ἀναδέσμιον.

Vbi Andreas Diuus interpretatur reticulum: vt etiam vertit Rodolphus Gualtherus apud Pollucem. Alij dicunt esse catenam auream à fronte protensam, qua comae colliguntur: quod Frontale alij dicunt.

ANABOLĒ, ἀναβολή, amictus, pallium, ἐπίβλημα, de quo dicemus inferius. Huius meminit Athenæus lib. vij. Variæ Historiæ. Symmachus autem cum locum Esaiæ 3. vbi Latinus interpres vertit, mutatoria, significantius traduxit ἀναβολήν, vt scribit D. Hieronymus, eum locum interpretans: qui subdit, hæc esse ornamenta vestium muliebrum, quibus humeri & pectora protegentur.

ANADĒMA, siue Anadema, (vtrunque enim reperitur apud bonos autores) de quo fit mentio in I. quamuis. De de aur. & arg. leg. & apud Lucretium lib. iij.

Et bene parta patrum sunt anademata, mitra.

& apud Suidam, qui dicit id esse capitis ornamentum. Et dicitur vtrunque ab ἀνάδεμα verbo, quod corono, ligo, exorno significat. Vnde ἀνάδεσμα quoque apud Homerum lib. paulò antè allegato, pro capitis ornamento: & ἀνάδεσμος, pro mundo muliebri. Rodolphus Agricola apud Pollucem vertit redimiculum. Pollux autem ipse lib. v. cap. xvj. ponit, vt diuersa, ἀναδέσμιον, & ἀνάδεσμα.

Vbi Gualtherus primum vertit coronam, alterum mitram.

ANALĒCTIDES, ἀναλεκτίδες, quibus ex xylino lino, vel quavis alia materia, tanquam puluillis, mulieres constipant scapulas prominentes, vt habitiores videantur. Ex quo Ouidius lib. iij. de Arte Amandi:

Conueniunt tenues scapulis analectides altis:

Angustum circa fascia pectus eat.

ANAMASCHALISTER, ἀναμασχάλιστρον, ornamentum pectoris vel capillorum aptud Pollucem lib. v. cap. xvj. ex Philippide Comico ὃν Ἄδωνια ἔσσαιες.

ANAX

ANAXYRIS, ἀναξυρίς, subligaculum, feminale, proprium Perfarum, vt tradit Strabo li.ii. & xv. quod Eustathius dicit id significare, quod Romani Bracion vocant, ἐκ τῶ ἀναξυρίδος, mutato σ in ξ. quod aliquando vsuuenire probant Grammatici. Idem autem Eustathius in libr. Iliad. ij. non Bracion, sed Bracam scribit: quod & Suidas tradit, & Hesychius. Et nos vulgò Bracam *Braxe* vocamus: qua & nostræ scemina nonnunquam vtuntur. Accipitur etiam Anaxyris pro calceo altiusculo, παρὰ τὸ ἀναξυρίδος, quòd sursum trahatur, quasi dicas ἀναξυρίς. Nam & Tertullianus ostendens id esse calceamenti quoque genus, in lib. de Pallio, Cur, inquit, non & anaxyrin calcearit? De anaxyride meminit Plutarchus in Vita Alexandri. Vide quoque infrà Antapodia, & Cybarsia. Est autem aliàs ἀναξυρίς genus lapathi, apud Dioscoridem lib. ij.

ANCHUSA, ἀργύσα, à Polluce lib. vij. cap. xij. inter ornamenta muliebria posita. Verùm & eodem nomine herba est, de qua Plinius lib. xxij. cap. xx. apud nos Orchaneta vulgò dicta, mulieribus non ignota ad genarum pallorem oculendum: ita vt magis inter fucos sit connumeranda, quam inter ornamenta.

ANGVICULA, Græcè ἄγρις dicta, ornamentum iuncturarum manuum, apud Pollucem, lib. v. cap. xvj. vide infrà Ophis.

ANNVLVS, vulgò notus.

ANTIÆ, nonnullis inter ornamenta mulierum posita. Festus Pompeius lib. j. Antias dicit vocari muliebres capillos, in frontem demissos: ab eo quòd Græci ἀντί dicunt, quod nos contrà. Vide infrà Procomion. Apuleius lib. ij. Afini aurei, hos crines Antependulos vocat: & alibi, videlicet in Florid. Anteuentulos, & Propendulos.

APHRACTA, ἀφρακία, à Polluce libro vij. capit. xxij. calcei muliebres dicti. Quamuis sciam, id & genus esse nauigij, Ciceroni lib. Epist. ad Atticum v. non femel.

APODESMVS, ἀπόδεσμος, ornatus muliebris Polluci lib. vij. cap. xxij. ad fi. vbi mitram vertit Gualtherus.

ARLINEVM, ornamentum capitis muliebris Festo Pompeio libr. j. in quibusdam autem codicibus legitur Arlineum.

ARMILLÆ, quas Priscianus Brachialia vocat, alij quoque Brachionia, aut Peribrachionia: quæ cuiusmodi sint, satis declarat Historia scripta à Liuio, lib. j. ab vrb. condi. Additur (inquit) fabulæ, quòd vulgò Sabini aureas armillas magni ponderis, brachio læuo, gemmatosque magna specie annulos habuerint, pepigisse eam, quod in sinistris manibus haberent: eò scuta pro aureis donis congesta, et cætera.

Ex qua Historia de promptum est illud Ouidij lib. j. Factor.
Vt quæ leuis custos armillis capta Sabinis. Et lib. j. Amor. Eleg. x.
Non fuit armillas tanti pepigisse Sabinas,
Vt premerent sacra virginis arma caput.
 De his est illud eiusdem Ouidij lib. ij. Factor.
Frægerat armillas, non illa ad brachia factas.
 Loquitur de armillis Omphales, quas Hercules brachiis suis aptare volens, fregit. Atque illud Gen. 24. Protulit vir in aures aureas, appendentes ficos duos, & armillas totidem. Et paulò pòst: Cùm vidisset armillas in manibus fororis suæ. Atque iterum postea: Et armillas posui in manibus eius. Et cap. xxxvij. Annulum tuum, & armillã, & baculum, quæ manu tenes. Et Exodi 35. Viri cum mulieribus præbuerunt armillas. Et Num. cap. xxxj. Offerimus in donariis Domini armillas. Et Reg. li. ij. cap. j. Tuli armillam de brachio illius, scilicet Saulis. Et Ezechielis 16. Dedi armillas in manibus tuis. Et secundum lxx. interpretes: Et circumdedi armillis manus tuas. Et Esaiæ 3. vbi ponuntur inter ornamenta muliebria. Atque illud Plinij lib. xxvij. cap. iij. Pueri, qui primus ceciderit dens, vt terram non attingat, inclusus in armillam, & assiduè in brachio habitus, muliebrium locorum dolores prohibet. Vulgò autem hæc vocamus *Brasseletz*.

Hinc

Hinc Armillatus dicitur Suetonio in Caligula, cap. liij. Vide infrà Viria.

ARSINEVM, vide suprà Arlineum.

ARTIALVM, ἀρτίαλον, apud Aeoles ornamentum est muliebre, quod Dores σίτλαμ vocant, vt tradit Pollux lib. v. cap. xvj. Vide infrà Sitla.

AVRISCALPIA, de quibus diximus in tractatu Medicina.

AVTAPODIA, ἀυταπόδια, calceamenti genus, idem cum iis, quas ἀναξυρίδας alio nomine appellant: vt autor est Pollux lib. vij. cap. ccxxij. De Anaxyri autem suprà diximus. Vide infrà Scelex.

BARATHRVM, βάραθρον, in mundo muliebri connumeratum ab Aristophane in Thefmophor. & à Polluce lib. v. cap. xvj. & lib. vij. cap. xxij.

BAVCIDES, calcei pretiosi, & crocei muliebres, Polluci lib. vij. cap. xxij.

BEVTOS, βέρτος, Sapphoni, à Polluce ponitur inter vestimenta communia virorum & mulierum, lib. vij. cap. xij.

BLASTA, βλάστα, à Comicis ponuntur inter ornamenta aurium muliebrium, referente Polluce lib. v. cap. xvj. Gualtherus vertit, germina.

BOTRYS, βότρυς, siue Botrydion, βοτρυδίων, genus ornamentum muliebris, apud Pollucem lib. v. cap. xvj. & lib. vij. cap. xxij. quod quale sit, non recorder alicubi declaratum. Gualtherus autem vtrouque reliquit vocem Græcam.

BRACHIALE, siue Brachionion, βραχιόνιον, de quo suprà in Armillis. Id enim & à Polluce lib. v. cap. xvj. inter ornamenta muliebria positum est. Brachialis autem argentei meminit Plinius lib. xxvij. cap. vij. & Brachialis simpliciter, Trebellius Pollio in Secundo Claudio, in Epistola Valeriani: ex quo intelliges, id virorum quoque fuisse.

BVBALIA, βυβάλια, ornamenta mulierum, quæ circa manus feruntur, ex Polluce lib. v. cap. xvj. inter ornamenta muliebria. Horum etiam meminit Nicostratus Comicus, & post eum Clemens Alexandrinus, Pædagog. libr. ij. Vbi Gentianus Heruetus vertit, Armillas.

BVLLA, quæ licet olim propria infantum ingenuorum esset, vt tradunt Asconius, & Macrobius lib. j. Saturnaliorum cap. vj. & videre licet ex Plinio lib. xxxij. cap. j. Ea tamen & mulieres vsas fuisse satis constat. Hanc in cordis figuram ante pectus annecebant, vt tradit Macrobius, vbi suprà. Ex quo est illud Propertij lib. iij. Eleg. j.
Mox vbi bulla rudi demissa est aurea collo.
 Dicta autem bulla est ornamentum orbiculatum & extuberans, ad effigiem illius bullæ, id est, tumoris qui in aqua fit, & repente euanescit. Ex quo est illud Varronis prouerbium, Homo bulla.

CALAMIDES, καλάμιδες, acus erant, quibus mulieres ad componendum capillum utebantur: ita dictæ, quòd olim ex arundine fieri consueverint, quam καλάμιος Græci appellant. Calamistrum Latini vocant: de quo paulò pòst dicemus.

CALAMVS, κάλαμος, præter vulgatam significationem, à quibusdam etiam accipitur pro monili. Pollux certe Calamides à Calamis separat, lib. v. cap. xvj. vbi Gualtherus prius vertit acum, alterum Calamistrum.

CALAMISTRVM hinc dictum, vt inquit Varro libr. iij. de Ling. Lat. quòd eo calfacto in cinere capillus ornatur: aut (vt scribit Seruius) acus est maior, quæ calefacta, & fronti adhibita, torquet capillos. Hincq; Calamistratæ comæ, Ciceroni in Oratione pro Sextio: & Calamistratus saltator, eidem in Oratione, quam habuit in Senatu post reditum: & Calamistratus cinædus, Plauto in Afinaria: & Calamistratus puer, D. Hieronymo ad Demetriadem, de virginitate seruanda, & Apuleio lib. ij. Metamor. Qui autem huiusce rei erant opifices, Cinerarij dicti sunt, eidem Varroni, vbi supra: & Catullo Epigram. lvj. Et Cinfiones Plauto in Aulularia, & Horatio lib. j. Serm. Sat. ij. Vide infrà Xenion.

Cinerarij qui.
Cinfiones qui.

CALANTICA, regmen muliebre, quod capiti innectitur: vt tradit Nonius Marcellus, citans illud Tullianum in Clodium: Τίμη, cūm vincerentur pedes fasciis, cūm calanticam capiti accommodares: Eāmq; inter ornamenta muliebrīa reponit Iuriconsultus in argumento, §. ornamentū. *De aur. & arg. leg.* Hanc κρηδέμιον Homerus vocauit li. v. Odyssæ: cūm dicit, *Ἰνδῶ, siue Leucotheam* (eadem enim est) Vlysi naufrago ad euadēdum maris periculum id commodasse.

τῆ δὲ τὸδὲ κρηδέμιον τὸ σέρνοιο ταύνοσαι.

Quod Aufonius in Periocha Homericā Calanticam vertit, in hæc verba: Ino Calanticam capiti suo ademptam natanti accommodat, cuius ille sustentatu adusq; Phæacum littus euadit. In qua etiam opinione fuit Beroaldus in Apuleium lib. v. Et Andreas Diuus vittam transtulit, vti & alio loco paulò pōst: licet idem alio in loco scilicet lib. xvij. eiusdem operis, velum, transtulerit, & lib. xiiij. Iliad. reticulum: vti etiam ibidem Eobanus, & li. xxij. eiusdem operis, idem Andreas, coronam. Vide infrā in Mitra.

CALASSIS, tunica genus, vt tradit Sextus Pompeius lib. iij. quod Græci *καλλάσιον* vocant. Alij autem (vt & ille subdit) dicunt nodū esse tunicæ muliebris, quo connexa circa ceruicem tunica summittitur. Sipontinus Chalassim appellat: dicitq; distam à laxitate, & à Græcis vocari *χέλασσα*. Pollux lib. vij. cap. xvj. *καλλασίον* dicit esse genus vestis Agyptiæ & fimbriatæ.

CALCEI, & Calceamenta, omnibus nota.

CALIENDRVM, apud Horatium lib. Serm. r. Sat. viij.

Altum Sagane Calendrum.

Id autem Acron interpret dicit esse ornamentum capitis muliebris, siue suppositum crinem, quem pro naturalibus accipiunt. Porphyrio autem interpretatur, galericulū, de quo infrā dicemus: & subdit, Varronem huius vocabuli meminisse in lib. qui inscribitur virgula diuina.

CALLOPISTON, vide suprā in Calassi.

CALTHVLA, genus vestis muliebris, apud Plautum in Epidico:

Quid istæ, quæ quotannis nomina inueniunt noua.

Tunicam rallam, tunicam spissam, linteolum, cecisum,

Indusiatam, patagiātam, calthulam, aut crocotulam?

Dictum autem putat Nonius Marcellus à caltha viola, quæ (vt id illi addas) est coloris lutei (vt docet Virgil.) Eclog. ij.

Molla luteola pingit vaccinia caltha.

Varro autem (vt subdit Nonius lib. j. de vita pop. Rom. Calthulam palliolum breue esse voluit. De caltha quoque est illud Ouidij lib. ij. de Ponto, Eleg. iij.

Calthæque Pælianas vincet odore rosas.

Vt inde intelligas, vestes huiusmodi, ab odore quoque, non tantum à colore ita dictas. Sunt (ne id omitam) qui putent, Caryophyllon quod vocant, id est vulgò *oillet*, aliis *damas*, veteribus caltham fuisse: de quo tu vide Hermolaum Barbarum Corollarij cap. clxxv. vbi agit de Bacchare.

CALYCAS, *καλλυκάς*, Homerus in Hymno Veneris, eidem attribuit inter cetera eius ornamenta:

ἔρχε δ' ἐπὶ γναμπίδας ἑλικας, καλλυκάς τε φαινιάς. Et paulò pōst:

φόρπιος τε, γναμπίδας δ' ἑλικας, καλλυκάς τε καὶ ὄρυος.

Gualtherus apud Pollucem (qui lib. v. cap. xvj. Calycas enumerat in mundo muliebrī) ex Anacreonte, & Homero (loco tamen non designato) Baccas vertit.

CALYMNA, *καλυμνά*, inter ornamenta muliebrīa enumerata Polluci: vbi tegumentum vertit Gualtherus. Aliàs autem est genus retis: ex quo potes conicere, tegmen fuisse forma & specie retis. *Coiffe* vulgò dicitur.

CALYPTRA, *καλυπτρα*, muliebrī capitis tegmen, flammeum sponsæ. Festo Pompeio lib. iij. Eius meminit Plato in Alcibiade posteriore, cūm dicit, in Asia esse quasdam regiones, mundo vxoris regię destinatas, & appellationem à mundo illo muliebrī fortitas, & inter alias Calyptram, *ἢν αὖ καλ*

καλυπτρα.

CAMISIA, quam subuculam esse dicit Sextus Pompeius, libro xvij. in verbo Suppina: & vix eam appellationē alibi reperias apud antiquos. Nos vocamus, *chemise*. Putatur autem à Macedonibus primūm introducta.

CANABIA, *κανάβια*, calceorum muliebrīum species Polluci lib. vij. cap. xxij.

CANTHARVS, Antiphani in Bœotia memoratus.

CAPIDVLVM, genus vestimenti, quo caput tegitur Sexto Pompeio lib. iij.

CAPILLARE, apud Martialem lib. iij. Epigram. xl.

Non erubescit murice aureo nobis

Diuidere mæche pauperis capillare.

Nonnulli accipiunt pro reticulo muliebrī, quo capillos inuoluunt. Cælius Rhodig. lib. xvij. cap. x. accipi putat pro vnguento ad capillos excogitato.

CAPILLAMENTVM, vide infrā in Galero, & Galericulo.

CAPITAL, fascia, qua capillum in fronte colligunt, Varroni lib. iij. de Ling. Latina. Ex quo eius loco id quoque intelligis, eo ferè in sacrificiis mulieres vti solitas. quod & Sextus Pompeius tradit lib. iij. Alij Capitale dicunt.

CAPITIVM, tegmen capitis, Nonio Marcello, ab eo fortè denominatum: siue vt tradit Varro lib. iij. de Ling. Lat. quòd pectus capiat, id est, compræhendat: de quo idem Varro lib. iij. de vita pop. Rom. Tunicas, neq; capitia, neq; strophia, neq; zonas. Et alibi eod. lib. Neq; ad orbitam matrum familias instituti, quòd eæ pectore & lacertis erant apertis, neq; capitia habebāt. Noster autem Iuriconsultus id inter vestimenta muliebrīa ponit, in l. vestis. §. muliebrīa. *De aur. & arg. leg.* De capitiō itē fit mentio in lib. Job. ca. 30. In multitudine eorum consumitur vestimentum meum, & quasi capitiō tunicæ succinxerunt me. Quo in loco interpret id videtur pro collario accipere.

CAPREOLI, vide infrā Helices.

CARBASVS, quo pallium amicitur. Virgil. lib. vij. Aencid.

—Eum tenuis glauco velabat amictu

Carbasus. — Et lib. r.

—Tum crocæ chlamydemque sinisque crepantes

Carbasos fuluo in nodum collegerat auro.

Ex quibus locis, atque etiam ex *Q. Curtio* de Indis loquente, intelligi potest, hoc quoque virile esse vestimentum. Sed & muliebre esse satis constat ex *Valerio Maximo*, loquente de *Aemylia* virgine Vestali, lib. j. cap. j. Qua adorante, cūm Carbasum, quā optimā habebat, fuculo imposuisset, subitò ignis emicuit.

CARDINES, vide infrā Helicetæ.

CASTVLAE, quas & Perizonium & Præcinctorium vocant, pallium est, quo puellæ nudæ infrā papillas præcinguntur. Ex Nonio Marcello, qui citat illud Varronis, Castulam mulier sumpserat pro sticula.

CATAGOGIS, *καταγωγίς*, posita inter vestes muliebres Polluci lib. vij. cap. xiiij. vbi Fimbriam, vertit Gualtherus. Vide igitur infrā in Fimbria.

CATAPETASMA, *καταπέτασμα*, velū, quod arcet aspectū, quo nūc mulieres nostrates sæpe vtūtur. Ponit & hoc inter ornāmēta muliebrīa Pollux li. 7. c. 22.

CATASTICTOS, *κατάστικτος*, tunica figuris animalīū aut floribus inexta, cuiusmodi sunt tapetia, quæ hinc Belluata dicitur, apud Plautum in Pseudolo, Neque *Alexandrina belluata*, *confutæque tapetia*.

Hincque baliā ceruam *κατάστικτος* dicimus, id est, maculosam, interstinctam, picturam. Hanc vestem, vt propriam fœminarum ponit Pollux lib. vij. cap. xiiij.

CATELLAE, vide Catenæ.

CATENAE, & Catenulæ diminutiūm, siue etiam Catellæ, & ipsæ præcipuè inter ornamenta muliebrīa numerantur. Horatius lib. j. Epist. xvij.

Nota refert meetricis acumina, sæpe catellam,

Sæpe persfelidem vaptam sibi flentis. —

De Catenis autem est illud Plinii lib. xxxiiij. cap. iij. conquerentis de luxu mulie-

rum in vfu auri: Difcurrant Catenę circa latera, & inferta margaritarū pondera è collo dominarū auro pendeāt, &c. Est autē veluti torques aureus vel argenteus, aut etiā è margaritis & lapillis confectus. Vulgò *Chaine* vocamus, propriū mulierū nostrarū ornamētū: vt suprà in voce *Alyfies*, & infrà in dictiōe *Hormi*.
C A T H E M A, *κάθημα*, ornamentum demiffum ad pectus, quod & *καθημῆρ* dicitur Polluci lib. v. cap. xv. ex *Antiphane*: & *ῥόρυ*, de qua postea dicemus. Pro tor que autem, vt *D. Hieronymus* vertit locum *Ezechielis* cap. 16. iuxta *Aquilę* & *Symmachi* editionem. Septuaginta interpretes & *Theodotion* *κάθημα* transtulerunt, nec solū ibi, sed & *Esaia* 3. vt scribit ipse *Hieronymus* in *Commentariis* eiusdem c. xv. qui subdit, se putare *κάθημα* ab eis dictum, monile ex variis gemmis, in pectus mulierū descēdens, qui & ipse ornatus pulcherrimus mulierū est.
C A T H E T I S, genus *Catenę*, quo fœminę vtuntur, apud *Nicostratum* *Comicum*, & *Clementem Alexandrinum* lib. ij. *Pædagog.* cap. xij.
C A T O P T R O N, *κάτοπτρον*, inter ornamenta muliebria positum Polluci lib. vij. c. xxij. & lib. x. c. xxvii. vbi *Gualtherus* vertit speculū, de quo infrà dicemus.
C E C R Y P H A L V S, *κεκρύφαλος*, reticulum, vitta, flammæum discriminale, *παρὰ τὸ κρύπτειν*, apud *Homerum* lib. xxij. *Iliad.* eo versu, quem suprà citauimus in *Ampyce*. vbi *Andreas Diuus Fasciam* interpretatur. *Rodolphus Gualtherus* apud *Pollucem* lib. v. cap. xv. vertit *Capitale*. At li. vij. c. xxij. vertit *Vitam*. *Xenophon* autem in lib. de *Venatione* *κεκρύφαλον* vocat sinuosum illum macularum contextum, in quem se infinuant animalia vrgentibus canibus.
C E N T A V R I D E S, *κενταυρίδες*, genus ornamenti muliebris, apud *Pollucem* lib. v. cap. xvj.
C E P H A L O D E S M V S, *κεφαλοδέσμιος*, siue *Cephalodesmiū*, *κεφαλοδέσμιος*, idem quod frontale: de quo postea dicemus: aut idem quod *ampyx*, de quo suprà.
C E R N V S, calcamenti genus, *Sexto Pompeio* lib. iij.
C E R O T E S, *κερότες*, inter ornāmēta muliebria numeratur *Polluci* li. vij. c. xxij.
C E R V I C A L, veluti ceruicis sustentaculum, quod nos vulgò *auveillier* & *couffinet*, vocamus. Nam & id vestis nomine continetur: vt tradit *Iurisconsultus* in l. argumento. §. ceruicalia. *D.* de aur. & arg. leg. Eius meminit & *Plinius* lib. xx. ca. item xx. & lib. xx. vij. cap. iij. *Iuuenalis* Sat. vj. & *Martialis* lib. xiiij. *Epigr.* cxlvj. & quisquis is est, qui *Ezechielem* traduxit, cap. xij. vbi inquit, His qui faciunt ceruicalia sub capite vniuersę ætatis, ad capiendas animas. Et iterum non multò pōst: *Disrumpam ceruicalia vestra, super quę vos colligitis animas.* *Græci* id vocant *προσκεφάλιου*: qua voce vsus est *D. Marcus* cap. v. vbi *interpres* vertit *Ceruical*. Idem autem esse *Ceruical* & *Puluinum*, ex eo patet, quod dicemus infrà in *Puluillo*, & ex dicto capite xij. *Ezechielis*. De hoc autem est illud *Martialis* apophoretum lib. xiiij. *Epigram.* cxlvj.
Tinge caput nardi folio: ceruical olebit:
Perdidit unguentum cum coma, pluma tenet.
 Vide infrà *Perideræon*.
C H A L A S S I S, vide suprà *Calassis*.
C H I M A S T R V M, *χίμαστρον*, vestis hyemalis, vt ex autoritate *Homeri* & *Aeschyli*, tradit *Pollux* lib. vij. cap. xij. ad fin.
C H I R O T H E C A E, manuum tegmina, quę & *Dactylotheçę* à *Græcis* vocantur. Nos vulgò *Gantz* appellamus.
C H I R O M A C T R O N, *χειρομακτρον*, capitis ornamentum, aut (vt alij dicūt) mantile. Vide *Bayfium* de *Re vestitaria*.
C H I T O N A R I V M, *χιτωνάριον*, muliebris vestis subtilis, ex *Lexico*.
C H I T O N I V M, *χιτώνιον*, tunica: à qua & *Dianam* *Chitonen* dictam nonnulli voluerunt. Nam *Callimachus* in ipsius *Deę Hymno*,
πότνια πολυμέλαδρε, πολύπλοι χεῖρε χιτώνη.
 Quod & adstruit *Stephanus* ex *Menippi* *Byzantij* sententia, *Epicharmus* in *Sphinge*, & *Athenæus* lib. xiiij.

CHI

C H I T O N I S C V S, *χιτωνίσκος*, diminutiue, camisia, indusium, de quo postea dicemus. Hoc autem genus vestimenti *Pollux* lib. vij. cap. xij. dicit commune esse virorum & mulierum.
C H L A M Y D E M quoq; ad fœminam pertinere ostendit *Cato* eo loco, quem citabimus in *Encombomate*, & *Virgilius* lib. iij. *Aen.* *Didūs* mētionem faciens: *Sidoniam picto Chlamydem circumdata limbo*.
C H L I D O N E S, *χλιδῶνες*, *Brachialia*, vt exponit *Suidas*, quibus maximè vtuntur *Samij*, autore *Athenæo*: & à *Polluce* ponuntur inter ornamenta manuum, & pedum, lib. v. cap. xvj. & simpliciter inter ornamenta muliebria, lib. vij. cap. xxij. Et ea voce vsi sunt *Septuaginta* interpretes *Num.* 3. i. cap. cuius loco *interpres* *Latinus* reddidit *Periscelides*: de quibus postea dicemus.
C I M B A R I C O N, *κίμβαρικόν*, tunica perspicua, siue (vt *Pollucis* verbo vtatur) *διαφανής*. *Locus* *Pollucis* est lib. vij. cap. xij. vbi eam dicit esse communem viris & fœminis.
C I N G V L V M, vt autor est *Nonius Marcellus*, à cingendo dictum, quod & *Incingulum* plerunque dicitur. *Varro* in *γέροντι* *διδ' αὐτὰ λα*: *Nouus* maritus *ta* *citurnus*, *ταξιμῶσ*, is soluebat cingulum. *Sextus* autem *Pompeius* lib. iij. *Cingulo*, ait, noua nupta præcingebatur, quod vir in lecto soluebat: vt hinc possis intelligere, *Cingulum* esse zonam, quam sponsus soluebat concubitus gratia: vt postea dicemus nu. 3. i. incip. *Quare* autem. Pro eo verò, quod vulgari *interpres* *Esaia* ij. cap. dicit zonam, *D. Cyprianus* in lib. de habitu virginum, eum locum citans, & *Castellio* eundem locum vertens, *Cingulum* dixere. *Seruius* autem in nonum lib. *Aen.* scribit *Cingulum* esse ornamentum hominum, vt phalerae sunt equorum. At *Varro* de *Ling. Lat.* lib. j. tradit, *Cinctum* & *Cingulum* à cingendo dici, alterum viris, alterum mulieribus attributum. *Cincturę* autem vocabulo pro *Cingulo* vsus est *Suetonius* in *Iulio Cæsare*, cap. xlv. Vnde *manasse* videtur, quòd *nostrates* vulgò vocant *Cincturę*.
C I R C V L V S, quem vulgò vocamus, *Collier*, hoc est, *Collarium*: à similitudine: de quo *Virg.* lib. v. *Aeneid.*
Flexilis obtorti per collum ite circulus auri.
 Sed & *Circulus* appendi auribus, constat ex *Ezechiele* ca. 16. *Dedi* circulos auribus tuis. Item in naribus, vt cōstat ex loco *Iob*, cap. xl. *Nūquid* pones circulum in naribus eius? vbi *D. Hiero.* ait, inter cetera ornamenta mulierū solere aureos annulos in os ex frōte pēdere, & imminere naribus. Sunt, qui *Rotulas* eo loco ex *Septuaginta* *Interpretibus* vertāt. At de circulis pro ornamentis fit mentio c. 11. *Pro.* *Circulus* aureus in naribus eius, mulier pulchra & fatua, vide infrà *Circus*.
C I S S E R I S, *κίσσηρις*, ponitur à *Polluce* lib. vij. cap. xxij. inter ornamenta muliebria: vbi *Gualtherus* vertit *Pumicem*.
C L A V I aurei, vel argentei, quos fœminę nostrę solent vestibus suis affuere: de quibus in l. vestis. in princ. *D.* de auro & arg. leg. & ibidem *Letfi* non sint, etiam in princ. & in l. argumento. §. item fibulę. qui primus est. Et apud *Varronem* de *Analogia* lib. j. cuius hæc verba sunt: *Si quis tunicam in vsu ita confuat, vt altera plagula sit angustis clauis, altera latis: vtraque pars carebit analogia.* Hinc *Mantilia* cocco clauata, apud *Aelium Lampridium* in *Alexandro Seucro*. In alia autem significatione accipitur *Clauus* in l. qui clauum. *D.* de *Aedilit. edict.* & *Plinium* auunculum lib. xx. cap. item xx. & *Plinium* Iuniorum, lib. j. *Episto.* 1. j. & aliter quoque in l. qui naufragium. §. *senatusconsultum.* *D.* de incend. ruin. naufr. & alibi sæpe apud alios autores.
C O C H L E S, ornamentum capitis, à similitudine *scalarum*, vel animalis verbo deriuato: quo quidem ornamento vsam fuisse *Zenobiam* *Reginam* *Palmyrenorum*, autor est *Trebellius Pollio*.
C O L L A R I V M, vide in *Circulo*, & *Peritrachelio*.
C O M B Y M A T A, à nonnullis quoque inter ornamenta muliebria ponuntur.
C O M M O T R I V M, *κομμάτριον*, &

Cinctus.
Cinctura.

Diana Chitonis dicitur.

- COMMOTRIDIVM**, *κομμοτρίδιον*, instrumentū muliebre apud Pollucem lib.vij.cap.xxij.& iterum lib.x.cap.xxvij,quo scilicet mulieres se comunt. Vnde & *κομμοτρίδιος* comptor dicitur, & *κομμοτρίδιος* comprix, & *κομμοτρίδιος* curiosus como. Gualtherus priore loco Pectinem vertit: posteriore autem Nouaculum.
- CONDALIVM**, de quo Plautus in Trinummo, est annuli genus Sexto Pompeio. Nam & eidem Condulus, annulus est.
- CORIANVM**, *κορίανον*, medij digiti annulus, Polluci, qui inter ornamenta muliebria Corianum adscribit, lib.v.cap.xvj.
- CORONAM**, quam *σεφάνη* vocant Græci, in mundo muliebri ponit Pollux lib.v.cap.xvj. ex illo versu,
Τῶν δ' αὖ μὲν πλεπῆς σεφάνης ἔχου, οἱ δὲ μαχαίρας.
Horum hæ flexas coronas, hi verò enses habebant.
- CORYMBVS**, *κόρυμβος*, vide infra in Crobyle.
- CORYMNIVM**, *κορύμνιον*, monile. ex Lexico.
- COTHRNVS**, genus calceamenti subleuatum subere, aut alia re, quò grandiores mulieres appareant: vt patet ex illo Iuuenalis Sat. vj.
-- *Aliam credas, cedo, si breue parui*
Sortita est lateris spatium, breuiorque videtur
Virgine Pygmæa.--
De hoc item Virgil. Eclog. vij.
Pumiceo stabis suras euincta cothurno.
Et lib. j. Aeneid.
Virginibus Tyrijs mos est gestare pharetras,
Purpureoque altè suras vincire cothurno.
- CREDEMVM**, *κρέδεμον*, vñ *κρέδεμον*, vtrunque enim legitur, quod (vt nonnullis placet) idem est quod calantica, & vitta, & corona, & velum, & reticulum, vt supra diximus, in Calantica.
- CREPIDAË**, *κρεπίδες*, & diminutiue
- CREPIDVLAË**, soleæ, ex Aulo Gellio libro decimotertio, capite vicesimo. Et hinc, vt ille ait, Crepidarij, eius calceamenti futores, apud Sempronium Asellionem, lib. rer. gest. xiiij. Nonnulli eas nominatas putant à crepitu, id est sono, quem reddunt ambulando.
- CREPITALVM**, ornamentum capitis, quod scilicet capitis motu crepitem faciat, vt tradit Festus Pompeius lib. iij.
- CRICVS**, *κρίκος*, circulus, annuli species: vnde *κρικῶδες* verbum, quod Latine infibulare possumus dicere. Nam Strabo tradit quasdam Aethiopum mulieres *κρικῶδες* ἢ *χρίκος* χαλκῶς *κρίκος*. Et apud Herodotum in Euterpe, *ἰσίων κρίκος* legitur, pro velorum ansulis. Aristoteles quoque lib. vij. Politic. capite secundum, scribit *καθάρτες ἢ καθαρῶν φασί* ἢ *ἔξ ἧν κρίκων κόσμου λαμβάνειν*. Ex quo intelligis, pro ornamento eum posuisse. Nam & Theodorus Gaza apud Aristotelem vertit, Annulum, Plinius Circum, vnde & Circulus diminutivum: de quo supra diximus. Suidas autem, *κρίκος* ἢ *ἀλυσῶν*, id est, annuli catenarum, Vide ea, quæ supra *πρί ἧν ἀλυσῶν* diximus.
- CROBYLE**, *κροβύλη*, reticulum, siue retiolium, quo coma contegitur. Quin & *κροβύλος* dicitur aureus, argenteusve corymbus, ex capillis pendens: *πλέγμα πικρῶν* eis *ἔξ ἧν λήγου*: quod in viris *κροβύλος*, in mulieribus *κόρυμβος*, in pueris *σκόρπιος* dicebatur. Sunt qui dicant, id reticulum esse ab extremis crines extendens ad verticem, deinde eos deducens in acutum: qui perforata aurea cicada constringebantur, ne deorsum destuerent. Huius autem meminit Thucydides in Proœmio li. iij. Bel. Peloponnesiaci, & Clemens Alexandrinus lib. ij. Pædagog. cap. x.
- CROCOTIA**, vt vocat M. Tullius in Oratione de Arusp. respon. & Apuleius lib. viij. Asini aurci, & diminutiue

CRO

- CROCOTVLAË**, vt appellat Plautus in Epidico: aut item
- CROCOTIDES**, vt alij quoque vocant: aut denique
- CROCOTIA**, etiam diminutivum (nam & hæc Iulius Pollux libr. vij. cap. xij. ponit inter vestes muliebres) vestes delicatæ fuerunt, vt indicat vetus pro- uerbum *γαλῆ κρόκωτον*, id est, felicrocoton, quo vtimur, cum indignis honor exhibetur. Suidæ autem *κρόκωτος ἐνδύμα ἐγκυκλιον*, id est, vestimentum orbiculatum. Et hinc Crocotularij, aut, vt alij legunt, Crocotarij, infectores huiusmodi vestium, dicti Plauto in Aulularia. Nonius Marcellus à croco hæc dicta putat. Alibi autem, scilicet infra num. 9. incip. illud autem constat. dicemus Herculem *λεγκωτοφόρου* vocatum fuisse, quod Omphalæ seruiens habitu muliebri, crocoton gestaret.
- CROCOFVSIA**, posita inter ornamenta muliebria in l. argumento. §. ornamentorum. D. de aur. & arg. leg. nisi illic mendum sit: de quo tu vide Catellian. Cot. in memoria. vndones, & crocohyphanta, quasi dicas, croco intexta.
- CROTALIA**, apud Plinium libr. ix. cap. xxxv. vbi videbis cuiusmodi ea sint, & quare ita dicantur.
- CTENIVM**, *κτένιον*, genus pectinis, à *κτενίω*, pecto: & *κτενίς*, pecten: & *κτενίον*, pectunculus. Id & Xenion dicitur: de quo infra dicemus. Et hinc quoque quatuor dentes anteriores, qui in meditullio sunt, Ctenes dicuntur, quòd cibum concidant.
- CVBITALE**, ornamentum cubiti, apud Horatium lib. ij. Ser. Sat. iij. Vide infra Parapechy. Accubitale vocatur à Trebellio Pollione in Claudio, ex Epistola Valeriani Imperatoris. Sunt, qui Culcitram vocent: de qua nunc dicemus.
- CVLCITRAË**, quas inter vestes posuit iurifconsultus in l. argumento. §. culcitra. D. de auro & argen. lega. Et diminutiue
- CVLCITRVLAË**, Plauto in Mostellaria. Est autem linteam illud, quod dormientibus ad quietem supponitur, apud Ciceron. lib. iij. Tusc. Collocemus in culcitra plumea: psaltriam adducamus. Et apud Martialem li. v. Epigr. lxiiij. *Nulla regit faveas, nec inaneis culcitra lectos.* Et alibi: *Blandita tumeat facilis tibi culcitra pluma.*
Et Iuuenalis Saty. v.
Tertia ne vacuo cessaret culcitra lecto,
Vnà simus, ait.--
Alibi autem Iurifconsultus in l. iij. D. de supel. leg. dicit, supellectili legata, contineri culcitra
- CYBARSIA**, *κυβασία*, à Polluce lib. v. cap. xvj. posita inter ornamenta mulierum. Hanc nonnulli eandem esse volunt cum anaxyride, de qua supra diximus.
- CYCLAS**, genus vestis fœmineæ, qua pronubæ (vt scribit Sidonius) honorabantur. Lampridius tradit, Alexandrum Imperatorem solere dicere, matronas regias contentas esse debere cyclade, quæ sex vnciis auri plus non haberet. Propertius lib. iij. Eleg. vij.
Hæc nunc aurata cyclade signat humum. Et Iuuenal. Sat. vj.
Hæ sunt, quæ tenui sudant in cyclade.--
Hinc autem Cycladatus Caligula dicitur à Suetonio. Nam & Iosephus lib. 19. cap. j. carpit ipsum Caligulam, quòd cycladem & alia vestimenta muliebria indueret. Ita autem dicta est, quòd rotunda sit. Nam & hodie quasdam vestes fœmineas rotundas vocamus, quæ in orbem absolutum desinunt.
- CYNASONES**, acus, quibus mulieres caput scalpunt, Sext. Pompeio.

DACTYLION, *δακτύλιον*, annulus.**DDACTYLIDION**, annulus sine gemma, aut sigillo. Gualtherus apud Pollucem lib. v. cap. xvj. vertit Condulum.**DACTYLIOTHECA**, vide supra Chirotheca. Id tamen pro annulorum repositoryo multi intelligunt, vt postea dicemus.

- DENTIFRICIA, suo nomine satis cognita: de quibus & nos diximus, in Tractatu Nobilitatis, cap. xxxj. nu. 27. in nomenclatura medicamentorum.
- DERAEA, *δέραια*, siue etiam *δέραια* Acolicè, ornamenta colli, ex Polluce, Hesychio, & Suida. Nam & *δέραια*, & *δέραια* collum est. Vide Perideræon.
- DESMATA, *δέσματα*, ligamina, quibus mulieres vtuntur in capite: de quibus apud Homerum lib. xxij. Iliad. de Andromache loquentem:
τῆλε δ' ἀπὸ κράτος χεῖς δέσματα συγκαλέεισα.
Vide suprâ Anadema.
- EXTRALIA, inter ornamenta muliebria posita, Exod. cap. 35. & Numer. 31. & apud Diuum Cyprianum lib. de Habitu virginum, dum citat Esaiam cap. 3. Quæ & ipse D. Hieronymus, aut quisquis is fuit, lib. Iudic. cap. 10. vocat
- EXTRACIOLA, alij autem
- EXTROCHERIA, vt D. Ambrosius, & Iul. Capitolinus de Maximino loquens, Vxoris (inquit) dextrocherio vtebatur pro annulo. Et his quidè dictio- nibus significatur muliebrium brachiorum, præsertim dexterorum, ornamen- tum, quod ex auro aut alio metallo, in annuli lati formam gemmis integebatur. Rabbi autem Salomon dicit esse *צווייבוי* id est aurium ornamentum: quod in eodem cap. xxxj. Num. scribitur *צוויבוי* Septuaginta autem Interpreter verte- ruit *περιδέξιον*, quod vltra vulgarem significationē ambidextri, significat etiam dextrale, aut quod circa dextrâ inuoluitur: quod alibi Inaures vertit Hieronym.
- DIABATHRA, *διαβάθρα*, genus solearum Sexto Pompeio, & Pollux lib. vij. ca. xxij. vbi hæc dicit communia esse viris & mulieribus. Et hinc Diabathrarij, hu- iusmodi solearum confectores, apud Plautum in Aulularia. Est præterea *διαβά- θρα* scala nautica.
- DIALITHON, *διάλιθον*, positum inter ornamenta muliebria Polluci lib. vij. cap. xxij. Vbi Gualtherus Gemmam vertit.
- DROPA, *δρόπη*, posita Polluci lib. v. cap. xvj. inter ornamenta muliebria, & ite- rum libr. vij. cap. xxij. ad finem: vbi Rodolphus Gualtherus vertit Inaures.
- DIPLOIDION, inter vestes muliebres posuit Pollux lib. vij. cap. xiiij.
- DIPLOIS, genus vestis, quæ scilicet duplicata est: cuiusmodi sunt *εμπερονάτρις*, de qua infrâ: & *εμπερόνημα* *σίπυλον* apud Theocritum.
- DIPODIA, *διπόδια*, genus calceamenti Critiæ memoratum apud Pollucem lib. vij. cap. xxij. qui ea dicit esse, quas *διπόδιον* vocant: de quibus infrâ.
- DISCERNICVLLVM, quo discernitur capillus, vt dicit Varro libr. iij. de Ling. Latina. Nonius autem Marcellus dicit discerniculum acum esse, quæ ca- pillos mulierum ante frontem diuidit. Dictum à discernendo. Lucillius lib. xxx. *Emplocato digitis discerniculumque capillo.*
- DISCRIMINALE, idem est. Hac enim dictione vsus est D. Hieronymus, aut quisquis is fuit, Esaiæ 3. cap.
- DORIS, apud Herodotū lib. v. vestis muliebris, quæ fibula partē alioqui hiantē subnecteret. Ita autem vocatur, eò quòd Doricum sit inuentum, vt ille ipse ait.

EVANS, *εὐανός*, vestis splendida & subtilis apud Homerum lib. xiiij. Iliad.
Ἐβανὸν δ' ἄβ' ἀμβρόσιον ἑανὸν ἑσάδ', ὅν οἱ Ἀθήνη
ἔβου' ἀσκήσασα τίθει δ' ἐνὶ θαλάσσεια πλοιά.
Et in Hymno Veneris, loquens de ornatu ipsius:
Ἄμβροσιον ἑανὸν τὸ βῆ δὲ πεδνώμενον ἦεν.
Vide infrâ in Peplō.

ECHINI, *ἐχίνοι*, ornamenta circa carpum manus, ex Polluce lib. v. ca. xvj. quæ & *ψέλλα*, *περικάρπια*, & *εὐβάλια* dicuntur: de quibus & nos suo ordine dicemus: ita vt non admodum dissimilia intelligas brachialibus & armillis: de quibus etiam suprâ diximus.

ELENCHI, de quibus Plinius lib. ix. ca. xxxv. Et procerioribus sua gratia est: Elenchos appellat fastigiata longitudine, alabastrorum figura in pleniorē orbem

- orbem desinentes. Hos digitis suspendere, & binos & ternos auribus, fœmina- rum gloria est. Et Iuuenal. Sat. vj.
- Auribus extensis magnos commisit elenchos.*
De his etiam fit mentio in l. pediculis. §. vlt. de aur. & arg. leg.
- ELLOBIVM, *ἐλλόβιον*. Nam & id Pollux li. v. c. xvj. ponit inter muliebria orna- menta. Sunt, qui interpretentur ornamentū ab aure dependens, hoc est, inaures.
- ELLEBORVM, *ἐλλέβορον*. Nam & id Pollux eodem loco, & rursus lib. ij. cap. xxij. inter fœminea ornamenta reponit. Quid autem aliàs significet, nemo igno- rat, nempe veratrum.
- EMBADDES, siue
- EMBATAE, sumptuosum calceamentum, vtrique sexui conueniēs, vt nonnul- li tradunt. Pollux autem lib. vij. c. xxij. autor est, ita vocatos fuisse calceos vulga- res, & similes esse Comicis calceis. Græcè scribuntur *εμβάδες*, & *εμβάτοι*. Am- monius autem, Embades, inquit, Comica sunt calceamenta: Embatæ, Tragica. Idem asserit & Thomas Magister: qui & illud simpliciter dicit, *εμβάδια* calcea- menta sunt. Aristophanes in Pluto:
τοῖς ἐμβάδιος τίς χήσεται;
Et in Vespijs:
μάγ' ἀπολόλεκε ἐμβάδας; Hoc est,
Ἄν' ἠρδιδίτ' ἄλλοι καλκεαμένα? Et rursus:
Ἄλλὰ τὸ τοῖς γ' ἐκ' ἐνὶ ἄλλ' ὀφθαλμοῖσιν αἰδῶς
τῶν παλάστων ἐμβάδων. Hoc est:
Sed in his pudor ne antiquorum quidem inest calceamentorum.
- EMPERONATRIS, *εμπερονάτρις*, *diplois*, siue vestis duplicata.
- EMPERONEMA, apud Theocritum, quod & nonnulli *Diploida* interpre- tantur. vide suprâ *Diplois*.
- ENCOMBOMATA, vestes puellares sunt, vt scribit Nonius Marcellus ex Catone lib. de puellis ordinandis: Vt puellæ habeant potius in vestitu chlamy- das, encombomata, ac parnacidas, quàm togas. Pollux autem *ἐκώβωμα* vocat albam tuniculam.
- ENCLASTRIDIA, *ἐγκλαστρίδια*, genus ornamentum muliebris, à Comicis vsurpatum, vt tradit Pollux lib. v. cap. xvj.
- ENCYCLON, *ἐγκυκλον*, vestis quedam muliebris circularis, apud Aelianum libr. vij. de Varia historia, & apud Pollucem libr. vij. cap. xxij. & ante hos apud Aristophanem in Theoprophor. & ab eo apud Clementem Alexandrinum libr. Pedagog. ij. cap. xij.
- ENDROMIS, *ἐνδρόμις*, genus vestis, apud Martialem lib. iij. Epigram. xix. & libr. xiiij. Epigram. cxxvj. & Iuuenalis Saty. vj. vbi taxat mulieres Romanas, quòd endromide purpurea vterentur.
Endromidas Tyrias & fœmineum ceroma
Quis nescit? Et Saty. iij.
Accipit endromidem, & si dixerit estuo, sudat.
Pollux autem libr. vij. cap. xxij. dicit Endromidas genus esse calceamentorum Dianæ propriorum. Sunt qui dicant, hanc esse vestem hirsutam & villi longio- ris, qua in balneis & gymnasijs præcipuè veteres vti solebāt: indè que sic dictam esse, quòd esset apta cursui. Nam *ἐνδρόμιον* Græci cursum vocant. Inde Endromi- datus, Sidonio Apollinari.
- NETE, *ἐνέτη*, *παρὰ τὸ ἐνέτῃ*, hoc est ab immittendo, fibula est, qua Iunonem se ornasse tradit Homerus lib. xiiij. Iliados:
χρυσέης δ' ἐνέτῃσι λατὰρ ἐπὶ τῷ περονῶτο.
Quid autem sit fibula, postea dicemus.
- NOTION, *ἐνώτιον*, inaures, de qua postea dicemus. Hoc quoque in mundo muliebri posuit Pollux lib. v. cap. xvj.
- ENTRICHON, *ἐντριχον*, coma apposititia. Vide infrâ Galericius.

ENTROPHA, ἐντροφα, quasi dicas innutrita. Nam & hæc muliebribus ornamentis annumerat Pollux lib.v.cap.xvj.
 ENTROPIDES, ἐντροπίδες, genus calceamentorum, ex Lexico. Entropon autem ἐντροπον, ponit Pollux in mundo muliebri: vbi Gualtherus vertit Velum. Vide infra.
 EPERRHINION, ἐπερρίνιον, vide infra Inaures.
 EPHAPTIDEM ponit Clemens Alexandrinus lib. Pædagog. ij. c. x. inter vestes muliebres. Est autem (vt nonnullis placet) læna pretiosior.
 EPHODVS, vide infra Epomis.
 EPIBLEMA, ἐπιβλημα, vestimentum exterius, amiculum, stragulum torale, apud Galenum, παρὰ τὸ ἐπιβάλλομαι τὸ ἐνδύομαι, auctore Budæo in Commentariis linguæ Græcæ. Quanquàm aliud significare videatur apud D. Matthæum cap. 9. Hoc autem genus vestimenti inter muliebria ponit Pollux lib. vij. cap. xij. vbi Paludamentum vertit Gualtherus.
 EPICRENON, ἐπίκρηνον, vitta, strophium. Ex Lexico.
 EPICROCVM, apud Varronem, genus amiculi croco tinctum, tenue & pelucidum, teste Festo Pompeio lib. v.
 EPITOGIVM, pallium, quod togæ superponitur.
 EPOMIDION, ἐπωμίδιον, atque etiam
 EPOMIS, ἐπωμῖς, tanquam humerale dicas, quo scilicet humeri integuntur: quam vestem inter fœmineas posuit Pollux lib. vij. cap. xij. Hieronymus, aut quisquis alius est, vertit Superhumerale, Exodi 28. 35. & 39. non semel quibus locis Castellio Ephodum transtulit. Quanquàm & ille vulgatus interpres alibi simpliciter Humerale vertat, Ecclesiastici 45. vbi ipse Castellio Epomidis verbo Græco vsus est. Quibus ex locis intelligi potest, id vestimenti genus etiam viris conuenire. Hinc autem fit illud ἐπωμίδιον parua epomis. Vide infra Humerale.
 EVMARIS, ἐυμαρίς, calceamenti genus, ab induendi facilitate. Nam ἐυμάρις facilitas, ἐυμαρίς facilis dicitur. Est autem inuentum Barbaricum, è ceruina pelle confectum, commune viris & mulieribus, vt tradit Pollux lib. vij. cap. xxij.

FASCIAE crinales pedulésque, aut, si malis, pedales, siue item pendules, vt nonnulli legunt in l. argumento. *D.* de aur. & arg. leg. Ego malo legere pedules, ex antiqua lectioe. Pedale enim (vt scribit Cornelius Fronto, in lib. de nominum verborumque differentiis) est mensura pedis: quod & probatur ex Plinio lib. xij. cap. xij. Pedule verò (vt scribit idem Fronto) sub pedibus præstat utilitatem. Priscos autem vsos fuisse fasciis in pedibus, testis est idem Plinius, scribens lib. viij. cap. lviij. mures arrosisse Carboni Imperatori fascias, quibus in calceis utebatur. Ex Tullij quoque verbis supra citatis in Calantica intelliges fœminas etiam his vti solitas. Beroaldus autem in Apuleium li. vij. non legit in d. l. argumento. crinales, sed crurules: quæ lectio satis etiam conuenit, cum legamus, crura quoque olim fasciis ligari solere: vt probatur, licet non dicat, ex Valerio Maximo lib. vj. cap. ij. dum scribit, de Pompeio candida fascia crus obligatum habente, Fauonium dixisse, Non refert, qua in parte corporis gesser diadema. Et ex Quintiliano libr. ii. cap. ij. vbi ait, Fascias, quibus crura vestiuntur. Quæ item lectio placet Nebrissenfi in Lexico, in verbo Pedules. Tameñ idem alio in loco, in verbo Crinale, legit Crinales: quod & mihi admodum arridet. Nam & id proprium & peculiare mulierum est, vt fasciis crines ligent. Sunt præterea & Fasciæ pectorales, quibus solent fœminæ mammas cohibere. Ouid. libr. j. de Arte amandi:

—Omne papille
 Pectus habent tumide, fascia nulla regat.
 Et Propertius lib. iij. Eleg. x.
 Mollis & hirsutum scipit mihi fascia pectus.

Et Mar

Et Martialis in Apophoretis:

*Fascia crescentes domine compeſce papillas,
 Vt sit, quod capiat nostra regatque manus.*

Græci σρόφιον vocant: de quo postea dicemus. De fascia quoque pectorali inter ornamenta muliebria fit mentio Esaiæ cap. 3. vbi Aquila Cingulum interpretatur: Castellio tenuem interulam. & Hieremias cap. 2. vbi ipse Castellio Lemnifcos vertit. Verbo autè Hebræico dicitur *לְחֵיבָתָא* Tullius lib. ij. Epist. ad Atticū, Epist. iij. loquitur de nescio quibus fasciis cretatis: quas nonnulli intelligunt pro calceis Sicyoniis: de quibus postea loquimur.

FASCIOLAE, diminutiuum à fasciis, apud Varronem lib. iij. de Ling. Latina, apud Ciceronem de Arusp. responsis, & Horatium lib. ij. Serm. Sat. ij. Vide interpretes.

FEMINALIA, siue

FEMORALIA, quibus pudenda teguntur. His & mulieres vtuntur, vt etiam viri, vt videre est Exodi cap. 28. Leuit. 6. & 16. Ezechielis cap. 44. & Ecclesiastici cap. 45. Castellio secundo illo loco vertit Subligacula: de quibus infra. Posterior vtitur Suetonius in Augusto, cap. lxxxij. & vide infra Periscelides.

FIBVLAE, quas Iurifconsultus in l. argumento. non multò post principium, *D.* de aur. & arg. leg. dicit ornamentum magis esse, quàm vestem. Plinius quoque libr. xxxv. cap. j. videtur eas cultui mulierum assignare, cum dicit, Fabricam etiam Deūm, fibulas & alia muliebris cultus, sicut inaures, &c. Quod & probatur ex illo Virgilij loco de Camilla loquentis lib. vij. Aeneid.

—Vt fibula erimem

Idem autem Virgilius lib. j. Aeneidos:

Auro internectat.

Aurea purpuream subnectit fibula vestem.

Easdem quoque virorum fuisse, satis constat ex Epistola Bruti, relata à Plinio, eodem illo libro xxxv. cap. ij. statim post principium: & ex epistola Valeriani Imperatoris ad Zosimonem, apud Trebellium Pollionem in Vita Claudij Secundi Imperatoris: & ex Flauio Vopisco in Vita Aureliani, cum scribit, eum concessisse, vt fibulas aureas gregarij milites haberent: & ex Epigrammate Martialis lxxx. lib. vij.

Menophili penem tam grandis fibula vestit.

Item in Apophoretis, disticho ccxv.

Dic mihi simpliciter, Comædis, & Citharædis

Fibula quid præſter. Carius vt futuant.

De fibulis autem chlamydam fit mentio l. j. C. nulli licere in fræn. lib. ii. Philostratus in Imagine Cupidinis, cum effingit cum fibulis aureis.

FIMBRIAE, vestimentorum aut aliorum ornamentorum extremitates. Cicero in Pisonem: Erant illi compti capilli, & madentes cincinnorum fimbriæ. Apud D. Matthæum cap. 9. & Lucæ 8. mulier tetigit fimbriam vestimenti Christi: & alij apud D. Marcum cap. 6 ad fin. Ita autem vocare possumus, quæ vulgus nostrum appellat *bords, bordures, franges*, in quibus mulieres nostræ infaniunt.

FLABELLVM, quo mulieres, aut etiam viri, per æstarem ventilationem faciunt ad refrigerandam faciem, aut etiam ad abigendas muscas. Ouidius lib. iij. Amor. Eleg. ij.

Vis tamen interea tenues arcessere ventos,

Quos faciunt nostra mota flabella manu.

Et lib. j. de arte amandi:

Profuit & tenui ventos mouisse flabello.

Martialis lib. iij. Epigram. xl.

Et æstuant tenue ventilat friguis

Supina præſino concubina flabello.

Ex Propertio autem videmus, olim id fieri solitum ex pennis pauonis:

Et modò pauonis caudæ flabella superbe.

Vide infra Rhipis.

FLAMM

Fasciæ pectorales.

FLAMMEVM, vestis, vel tegmen, quo matronæ caput tegunt: vt scribit Nonius Marcellus. Hoc autem amiciebantur nubentes omnis boni causa, propterea quòd eo assidue utebatur Flaminica, id est, Flaminis vxor, cui non licebat facere diuortium. De hoc Lucanus lib. ij. de Martia nubente Catoni: & Iuuenalis Saty. ij. & Plin. lib. xxj. c. viij. Et Martialis libr. ii. Epigram. lxxix. ad Victorem:

Flammea texuntur sponse: iam virgo parata est.

Et iterum lib. xij. Epigram. xlij.

Præluxere faces, velarunt flammea vultus.

Et in c. femina. xxx. q. v. vbi scribitur, feminas, cum maritantur, ideo flammeo velari, vt se nouerint semper maritis suis subditas esse. Sed in nostris codicibus detracta est dictio, flammeo. Vulgus autem Italicum etiamnum Fazollum vocat. Vide Erasimum Tomo j. pag. 944. in impressione Frobeniana. Hinc autem Flammearij dicti opifices huiusmodi vestium, apud Plautum in Aulularia.

FLAMMEOLVM, diminutiuum, apud Iuuenalem Sat. x.

—seder illa parato

Flammeolo. —

FOCALIA, apud Quintilianum libr. ii. cap. ij. Palliolum (inquit) sicut fascias, quibus crura vestiuntur, & focalia, & ligamina aurium, sola excusare potest vultudo. Item apud Horatium lib. ij. Serm. Sat. ij.

Mutatus Polemon ponas insignia morbi

Fasciolas, cubitale, focalia, &c.

Quo in loco Acron putat eo nomine intelligi torques, vel coronas quas gestabant in collo. Est & apud Martialem in Apophoretis illud de focali, Epigr. cxlij. *Si recitatio dederit tibi forte libellum,*

Hoc focale tuas asserat auriculas.

Seneca autem lib. iij. Naturalium quæst. videtur accipere pro genere vestis, quo ad focum utebantur. Videbis (inquit) quosdam graciles, & palliolo focalique circundatos, pallentes & ægros. Videto Cæl. Rhodig. lib. xvij. cap. x.

FORFICES, & Forficula, quibus mulieres vngues, aut aliud aliquid amputant, & incidunt, quas nos vulgò *forfettes*, & *ciseaux* vocamus: quibus auratis feminae ad ornatum vt solent. Vide infra Pfalis.

FRONTALIA, quæ nos vulgò *frontaux* vocamus, fronti scilicet applicari solita, gemmis & margaritis cooperta: quæ nos olim magno in vsu vidimus. Et hæc præcis temporibus equis & elephantis imponebantur, vt videre licet ex Liuio lib. vij. Bel. Maced. & ex Plinio lib. xxxvij. cap. xij. Hac appellatione vsus est Castello Esaiæ 3. pro eo quod vulgata editio dicit gemmas in fronte pendent. Vide infra Ampyx, & infra Paropis.

FVND A, est circulus ex auro, aut alio metallo, quo gemmæ ita nectuntur, vt aurum non nisi margines amplectatur. Plin. libr. xxxvij. cap. vij. Præstantiores funda clauduntur, id est patent, nec præterquam margines auro amplectente. Et cap. sequenti: Funda includuntur perspicua: cæteris subiicitur orichalcum. Hanc nonnulli, & in his Rodolphus Gualtherus, existimant à Græcis *δριδο-σφενδόνυ* dici, de qua nos infra dicemus.

GALBANVM, genus vestimenti muliebri, quod à viris gestari, non sine bile reprehendit Iuuenalis Sat. ij.

Cornuæ indutus scutulata, aut galbana rafa.

Martialis autem libr. ij. Epigrammate xl. de Zoïlo loquens, veluti delicato, molli, & effeminato:

Iacet occupato galbanatus in lecto.

Et alibi, scilicet libr. j. Epigramma. lxiiij. Galbanos mores dicit pro mollibus & lasciuis

GALBEVM, quoque scribit Festus Pompeius, esse genus ornamenti, siue fuerit illud Galbanum, siue aliud: neque enim aliter declarat. Flavius autem Vopiscus

scus in Aureliano, tradit Tetricum indutum tunica galbina, fuisse ductum in triumphum. Cæterum ipse Sext. Pompeius lib. iij. scribit Galbeos armillas esse, quibus triumphantes utebantur. quod an huc pertineat, cæteri viderint.

GALERVVS, & diminutiue

GALERICVLVS, ex alienis capillis confusus, coma scilicet adulterina, quam nos *faulse perruque* vulgò dicimus. Hoc etiamnum mulieres nostræ saepe vtuntur, vel vt mentiantur veros crines, canosque aut aliàs deformes capillos occultent, vel vt caluitium velent: vt patet ex hisce versibus Ouidij lib. iij. de Arte amandi:

Fœmina procedit densissima crinibus emptis:

Pròque suis alios efficit ere suos.

Et alibi lib. j. Amorum, Eleg. iij.

O quam sepe, comas aliquo laudante, rubebis!

Et dices, empty nunc ego merce probor.

Et Martialis libr. xij. Epigram. xxij. in Læliam:

Dentibus atque comis (nec te pudet) vteris emptis.

Quantum sunt qui Galericulum aliter intelligunt, non tamen longè ab hac nostra significatione. Priore vsus est Iuuenalis Sat. vj.

—Flauo crinem abscondente galero.

Et Stadius lib. iij. Thebaïdos:

—Arcadij morem tenet ille Galeri.

Et Claudianus lib. j. de raptu Proserpinæ:

—Gyllenius adstitit ales

Somniferam quatiens virgam, rectis que galero.

Altero vsus est Suetonius in Othone cap. xij. Galericulo capiti propter raritatem capillorum ita adaptato & annexo, vt nemo dignosceret. Estque de eo Apophoretum Martialis lib. xij. Epigram. 50.

Ne luret immundum nitidos ceroma capillos,

Hac poteris madida condere pelle comas.

Id etiam Capillamentum dicitur Suetonio in Caligula, capit. ii. Græcis autem *φενάκι*, & *πυλίδιου*, & *πελίδιου*, vt placuit Budæo in Annotationibus, in hoc citanti Demosthenem *πρὶ παραπροσέχειας*, id est, de falsa seu eumentita legatione. Cui & tu adde Aristophanem in ea fabula, cui Acharnes titulus est:

τὸ πελίδιου πρὶ τῆν κεφαλῆν δὲ μύσιου.

Quin & *σῆτριου* dicitur. Horatius Calendrum vocat, vt suprâ diximus.

GAUSAPA, vestes villosæ, quæ hyemali tempore gestantur: quorum meminit Plinius lib. vij. c. xlviij. Martialis li. xiiij. non semel, & Persius Sat. v. Et his quoque vsas feminas, ostendit illud Ouidianum lib. ij. de Arte:

Gausapa si sumit, gausapa sumpta proba.

GEMMAE, omnibus notæ, quæ an & quomodo differant à margaritis, vide infra in Margaritis. Aelius Lampridius scribit Alexandrum Seuerum gemmas de calceamentis & vestibus abstulisse. Et postea subdit, eundem gemmas sibi oblatas vendidisse, quod muliebri esse existimaret, gemmas possidere, quæ neque militi dari possent, neque à viro haberi. Idem alibi refert, eundem Alexandrum dicere solere, gemmas viris vsui non esse. Vide infra Vniones.

GERMINA, vide suprâ Blasta.

GREMIALIA, vide infra Perifscelides.

GRYPHOMA, *γρύφωμα*, positum à Polluce inter ornamenta muliebria libr. vij. cap. xxij.

GYMNOPODIA, *γυμνοπόδια*, genus calceorum muliebrum apud Pollucem lib. vij. cap. xxij. vbi Gualtherus Nudipedia vertit, propterea, vt opinor, quòd *γυμνός* nudum significet, & *γυμνώπης* nudipedem.

HELICTERES, ἡλικίτες, apud Pollucem libro v. cap. xvj. in mundo muliebri numerantur: eosque circa aures esse tradit. Quo in loco Cardines vertit Gualtherus. At libr. vij. cap. xxij. vertit Inaures.

HELICES, ἑλικες, crines mulierum implexi, implicamenta capillorum, in aures. apud Homerum in Hymno Veneris, illius cultum describentem:

Ἐίχε δ' ἐπὶ γυμνάσας ἑλικας, λευκοκὰς τε φρενάς.

Quam vocem Andreas Diuus vertit Capreolos: qua ratione, nescio. Nam & postea in eodem Hymno non aliter vertit, quam Helicas. Vertebrae autem vertit Gualtherus apud Pollucem.

HEMIDIPOIDION, ἡμιδιπλοῖδιον, id est, semidiploidion, etiam adscribitur muliebribus vestimentis à Polluce libr. vij. cap. xij. Vide Diploidion.

HERMATA, ἑρμάτα, aurium ornatus apud Homerum libr. xiiij. Iliad.

Ἐν δ' ἄρα ἑρμάτα ἦεν ἐνὶ βήτοισι λαβαῖσι, ἑρμάτα δ' ὄνυδα μανύε δάναοι θεράπωνες ἑνεκαυ.

Vbi ipse Andreas Diuus Inaures quoque transtulit. Hæc quoque Iulius Pollux libr. v. cap. xvj. ponit in mundo muliebri.

HIMATIION, ἡμάτιον, apud Lyfiam, qui ἦν ἡματίου γυναικείων meminit: de quo tu amplissimè vide Budæum in Commentariis Linguae Græcæ, & Bayfium de Re vestiaria. Hima quoque, ἡμα, pro amiculo posuit Homerus, 7. Odyss.

πολλὰ δ' ἔδωκε

Σίτου ἢ μέθυ ἢ δάδι, καὶ ἄμβροτα ἡμάτια ἔσσει.

Et in Hymno Veneris, loquens de vestibus illius:

Ἐσσαμένη δ' εὖ πίνοντα πόδι χροῖ ἡμάτια λαλά.

Et iterum postea:

Λῦσε δὲ οἱ ζώνην, ἰδὲ ἡμάτια σιγαλόεντα

ἔκλυε. Et rursus:

Ἄψι δὲ χροῖ ἐννύσιο ἡμάτια λαλά.

HORMOS, ὄρμος, monile, corrigia calceamentorum, vt nonnullis placet: de quo Homerus libr. viij. Odyssæ:

ὄρμου δ' ἑνεκαυ πολυδαίδαλον αὐτὴν ἔνεκε.

Et in Hymno Veneris, vbi id ornamenti genus ipsi Veneri tribuit.

ὄρμου δ' ἄμφ' ἀπάλῃ δειρῆ πδικαλέες ἦσαν.

Hormi autem circa molle collum perpulchri erant.

Ex quo potes intelligere, id genus ornamenti esse collare: pro qua voce Andreas Diuus transtulit Catenas. Postea autem in eodem Hymno vertit Monilia: vti etiam fecit apud Aristophanem in vespis hisce carminibus:

φιάλας, χλασίδες, σεφάνες,

ὄρμους, ἐκπώματα, πλεθύγασα.

Hinc autem ὄρμους, monilia: & ὄρμισμα, dimitium, paruum monile: cuius inter ornamenta muliebria meminit & Pollux libr. vij. cap. xxij. ad fin. vbi Gualtherus vertit Inaures. Vide tamen infra Isthmion.

HVMERALE, ornamenti genus, quod circa humeros ponitur. Vide supra Epomis. Scio & eo nomine significari arma, quibus humeri teguntur, Iurifconsulto nostro in l. qui commectus, §. j. D. de re militari.

HYDROBAPHES, ὑδροβαφές, vestis aquatilis, siue colore aquæ, mulieribus peculiaris, quæ nunc (inquit Pollux) libr. vij. cap. ij. ἡ υδροβαφές appellatur.

HYPOCAMPIA, ὑποκάμπια, à Polluce libr. v. cap. xvij. inter ornamenta muliebria posita.

HYPODEMA, ὑπόδημα, siue

HYPODESIS, ὑπόδεσις, id est, calceus, seu calceamentum. Homerus li. xvij. Odyssæ:

Ἐμάτια τ' ἀμφιέσσει, ποσσὶν δ' ὑπόδηματά σοιοι.

Id autem est veluti generale calceamentorum vocabulum apud Pollucem libr. vij. cap. xxij. ad fin.

HYP

HYPODERIS, ὑπόδερσις, &

HYPODERAEVM, ὑπόδεραιον, &

HYPODAEREVM, ὑπόδαιρειον, monile, torques, colli ornamentum, ex Polluce lib. v. cap. xvj. & lib. vij. ca. fin. Varinus interpretatur Murænulam. Vide Deræa.

INAVRES, vulgò notæ, quas & inter ornamenta muliebria ponit Iurifconsultus in l. argumento. §. ornamenta. ff. de auro & arg. lega. Et de his quoque fit mentio in l. pediculis. §. vlti. cod. titu. Harum quoque multus fuit vsus apud Iudæos, vt patet ex Geneleos cap. 24. Exodi cap. 32. & 35. Iudic. 8. Iudith 10. Iob 42. Prouerb. 25. Esaïæ 3. Ezechielis 16. vbi Hieronymus ita dicit vocari, quòd de auribus pendent: & Hebræis זָבִיָּא dicitur, quod Symmachus ibi interpretatur ἐπερβήριον. & Ozeæ 2. cap.

INCINGVLVM, Vide suprâ Cingulum.

INDVSIUM, quasi intusium, super quo mox subucula sumitur. Nam Varro lib. j. de Ling. Lat. Intusium vocat, ita scribens, Vnum, quod foris à palàm palla: alterum quod intus, à quo intusium. Plautus in Epidico, Indusiatum vocat substantiuè. Vbi tamen Varro Intusiatum legit. Nonius Marcellus scribit Indusium esse vestimentum, quod corpori intra plurimas vestes adhæret, quasi intusium. Inde autem Indusiarium dicitur Plauto, qui huiusmodi indusia conficit: & pueri Indusiati, Apuleio libr. ij. Metamorp. vbi plerique legunt inclusiati: & iterum libro viij.

Industarius. Indusiatum.

INSTITIA, tenuis fasciola, quæ stolæ extremitates ambibat. Græci ποδιχρίσανιον appellant, quòd togæ subsuebatur. Hac honestæ matronæ utebantur. Horat. lib. j. Serm. Sat. ij.

— Sunt, qui nolint tetigisse, nisi illas,

Quarum subsuta talos tegat instita veste.

Et Ouidius lib. j. de Arte amandi:

Este procul vitæ tenues, insigne pudoris,

Quæque togis medios instita longa pedes.

Et iterum lib. ij.

En iterum testor, nihil hic, nisi lege remissum,

Luditur: in nostris instita nulla iocis.

ISTHMION, ἴσθμιον, de quo apud Homerum libr. viij. Odyssæ,

ἴσθμιον ἦνεκεν θεράπων τῆρακλῆς ἄγαλμα.

Quo in loco Didymus interpres dicit id idem, quod ποδιβαχίλιον, de quo infra dicemus: & in hoc differre ab hormo, de quo suprâ diximus, quòd isthmion collum cingat, hormos autem ab eodem demittatur: tanquam videlicet illud sit, quod vulgò collier vocamus, hoc autem chaine. Isthmia ponit Pollux libr. v. cap. xvj. inter ornamenta muliebria: vbi Gualtherus vertit Monilia.

INTERVLAM, plerique omnes dicunt eam esse, quam vulgò Camisiam, hoc est, tunicam carni proximam appellamus: de qua suprâ diximus. Huius meminerunt Horatius, & Martialis & Apuleius libro viij. & Valerius in Epistola ad Rufinum, Valerianus Imperator in quadam Epistola apud Trebellium Polliionem in vita Claudij, & Aurelianus alter Imperator in alia Epistola apud Flauium Vopiscum, in vita Bonofi, & Martianus Capella lib. j. vbi scribit Tritoniam Psyche donasse interulam.

LAPILLI, lapides pretiosi.

LARVA & Laruula, vide infra Profopis.

LASIRIS, λάσιρις, inter ornamenta muliebria numeratur à Polluce libro vij. cap. xxij.

LEDARIVM, ληδαρίον, atque etiam

LEDVS, ληδοσ, &

LEDIVM, ληδιον, tunica æstiuâ, vt multis placet, communis virorum & mulierum, Polluci libr. vij. cap. xij.

k 2

LEMNISCVS, vide supra in Fasciis ad fin.& praterea Plinium libr.xxj.cap.

iii.& Festum Pompeium.

LERIA, ornamenta tunicarum aurea, Sexto Pompeio lib.x.

LIMBUS, vestis pars extrema, apud Virgil.lib.ij.Aen.

—*Limbo effulgens, & Gorgone seua.*

Et lib.iii.eiusdem operis:

Sidoniam picto chlamydem circumdata limbo.

Quo in loco Seruius, Limbus, ait, fascia est, quæ ambit extremitatem vestium, secundum antiquum morem. Et Ouid.v.Metam.

—*Quam limbus obibat*

Aureus: ornabant aurata monilia collum.

Et lib.vj.eiusdem operis.

Vltima pars tele tenui circumdata limbo.

Et Stadius lib. Achilleidos j.

Et picturato cohibet vestigia limbo.

Tradit autem Trebellius Pollio, Zenobiam Palmyrenorum reginam, ad cõcio nes galeatã processisse cum limbo purpureo. Caterum Nonius Marcellus scribit Limbũ esse muliebre vestimentũ, quod purpuram in imo habeat. Arnobius autem contra gentes lib.j. videtur accepisse limbum pro fascia, qua frons immi nuitur, dum scribit, Imminuerent frontes limbis. A limbo autem Limbolarij di cti sunt Plauto in Aulularia, qui limbos conficiunt, vel aptant.

LINTEAMINA, ponuntur inter ornamenta muliebria, Esaiã 3. cap.&

LINTEOLA quoque, à Plauto in Epidico, &

LINTEVM, inter familiaria vestimenta enumeratur à Iurifconsulto in l. ve stis. §. vlt. D. de auro & arg. leg.

LNVLA, Plauto in Epidico id esse videtur, quod vulgus apud nos auream virgam appellat, quæ digito imponitur.

Lunulam atque anellum aureum in digito.

Hancque ponit D. Esaiã cap. iij. inter ornamenta muliebria. Quo in loco D. Hieronymus interpretatur Bullulas dependentes in Lunæ similitudinem. Se ptuaginta Interpretes ibidem verterunt *μνίσκος*.

MALACION, *μαλάκιον*, quod inter colli ornamenta ponit Pollux lib.v. cap. xvj. & alibi simpliciter inter ornamenta muliebria, scilicet libr. vij. cap. xij. Huiusque meminit Nauius Poëta antiquus apud Nonium Marcellum.

MAMILLARE, velum, aut fascia, qua mulieres mammas constringunt: de quo inter Apophoreta Martialis lib. xij. disticho lxvj.

Taurino poterat pectus constringere tergo:

Nam pellis mammas non capit ista tuas.

MANOS, siue Mannos, siue Monos, *μαίνω*, *μάνω*, *μάνω*, *μάνω*, genus monilis Do ribus maximè propriũ, apud Pollucem li. v. c. xvj. Hinc *μαννοφόρος*, qui eo vitur.

MAMIA CES, *μαμιάκης*, idem cum superiori.

MANICAE, ornamenta vestium circa manus, vt scribit Seruius libr. ij. Aenei. quibus scilicet manus teguntur. Virgil. lib. ix. eiusdem operis:

Et tunica manicas, & habent redimicula mitræ.

Et Plinius Junior lib. ij. Epistol. v. quæ est ad Marcum: Cuius manus hyeme ma nicis muniebantur, vt ne cœli quidem asperitas vllum studiis tempus eriperet. Hinc Manicatus, apud Ciceronem in Catilinam, & Columellam lib. xj. cap. j. qui manicas gestat: qui & Manuleatus dicitur Plauto in Pseudolo, & Suetonio in Caligula cap. liij. Quin & Manulearij dicuntur ab eodem Plauto in Aulula ria, ipsarum confectores. Scio autem Manicarum alias praterea esse significa tiones, quæ huc non pertinent.

MANTELIA, de quibus Arnobius aduersus gentes lib. ij. Ex quo satis intel ligis, ea esse quædam mulierum ornamenta.

MAR

MARGARITAE, videntur nonnullis differre à gemmis, de quibus supra di ximus, ob ea verba Ciceronis in vj. in Verrem Actiõne, Neque vllam gemmam aut margaritam fuisse. Dicunt enim gemmas diuersi coloris esse, margaritas tan rùm albas: vel gemmas integras, margaritas pertusas: vt retulit Seruius, subdu bius, vt videtur, enarrans illud Virgil. j. Aeneid.

—*Collòque monile*

Baccatum, & duplicem gemmis auròque coronam.

& Lactantius, aut quisquis est ille Statij interpres, in locum eiusdem Poëtae lib. vj. Thebaïdos:

—*Teretisque hic vndique gemme.*

Verùm gemmæ, nisi fallor, sunt veluti genus omnium pretiosorum lapidum, vt videre licet apud Plinium lib. xxxvij. per totum eum librum: margaritæ autem species sunt, quas scilicet vniones, & vulgò Perlas dicimus: vt etiam videri po test ex ipso Plinio lib. ix. cap. xxxv. Porrò margaritas inter ornamenta mulie bria ponit Iurifconsultus in l. argumento. §. ornamentorum. D. de auro & ar gento legato.

MASCHALISTERES, *μασχάλιστρες*, ornamentum pectoris & axillarum apud Philippidem Comicum in *Ἀδωνιαϊσσίας*, ex Polluce libro quinto, capite decimo sexto. Nam & *μασχάλα* dicuntur sinus sub summo brachio. Latini vo cant axillas & alas.

MASTVRCAE, siue Masturga: vtrunque enim legitur apud Arnobium li bro secundo, aduersus gentes. Et inde Masturgatus Plauto. Et fortè legendum est Mastruca, & Mastrucatus, vti legitur apud Ciceronem, qui eam vestem Sar dorum esse dicit, in Oratione pro Scauro, (vt à nonnullis, citatur: neque enim extat) & in Oratione de Prouinciis Consularibus.

MESOPERSICAE, *μεσοπερσικαί*, genus calceamentorum muliebrium, apud Pollucem lib. vij. cap. xxij.

MITRA, & diminutiue

MITELLA, parua mitra. Nam & mitras inter vestimenta muliebria posuit Iurifconsultus in l. vestis. §. mulieribus. & in l. Quamuis. D. de auro & argento legato. & liber Iudith, capite decimo, vbi Castellio Fasciam vertit. Et Esaiã capite tertio, vbi Hieronymus dicit esse capitis ornamentum. Et Varro libro primo de Lingua Latina: & Lucretius libro quarto. Est enim genus fasciæ, siue taniæ, quo caput obligatur: vt videre licet ex hoc Euripidis loco,

μίτρας ἀσδέτας ῥοδίμικτῆς πλόκαμον.

& ex illo Herodoti, *μίτρας λατρίχαιτο*. quod & ex illis annotauit Cælius Rho diginus libro sexto, capite decimo, vbi & ipse subdit, esse quosdam, qui sic finiant, ex fascibus, horariisque concinnatas corollas dici mitras: eamque ap pellationem inclinari à *μίτῳ*, quod filum est: atque etiam eo nomine dici zo nam, de qua postea dicemus numero trigesimo primo, incip. quare autem. A pol lonius verò Rhodius, libro Argonauticã tertio, scribit Medeam radicem quandam à se decerptam imposuisse odoratã mitræ, quæ illi circa pectora pen debat:

τὸν δ' ἤγε ἐξανέλδσα θυώδ' εἰ κάρτερό μίτραν

ἢ τε οἱ ἀμβροσίοισι περὶ στήθεσιν ἔεθλο.

Et non multò post tradit eandem pharmacum, quod ex ipsa radice & aliis rebus composuerat, è fasciã quoque euoluisse.

πρὸπρὸ δ' ἀφειδίσασα θυώδ' εἰ ἔφελε μίτρας.

σάγμακον.

Virgilius autem lib. ix. Aeneid. huiusmodi ornatum veluti probrosum & mu liebrem in vitis criminatur:

Et tunica manicas, & habent redimicula mitræ.

Quo in loco Seruius, Pilea, inquit, sunt virorum, mitræ scæminarum, quas ca

Limbolarij.

Manuleatus.
Manulearij.

lanticas dicunt. Idem Virgilius lib. iij. eiusdem operis:

Et nunc ille Paris, cum semiviro comitatu

Meonia mentum mitra, crinemque madentem

Subnixus, &c.

Et Ovidius in Epistola Deianira ad Herculem:

Ausus es hirsutos mitra redimire capillos.

De calanticis autem supra diximus. Mitellæ autem nomen vsurpauit Cicero in Oratione pro C. Rabirio Posthumo: vbi tamen nonnulli legunt Mitrella. Et Virgilius in Copa: & Apuleius lib. vij. Metamorph. vbi aperte ostendit, id esse ornamentum muliebre: iterumque lib. viij.

MONILE, de quo Festus Pompeius lib. xj. Monile, inquit, dictum est ornamentum muliebris genus, cuiusmodi habuisse Eriphylæ fabulæ ferunt. Alij autem dicunt esse ornamentum, quod de collo puellarum pendet: ita dictum, quod virtutis admoeat. Nam primò ob aliquod egregium factum dari solebat. Virgilius libro primo Aeneid.

—Collòque monile

Baccatum, & duplicem gemmis auròque coronam

Ferre iubet. — Ovidius v. Metamor. haud multò post prin.

—Ornabant aurata monilia collum.

Et lib. x. eiusdem operis:

Pendebant veteri gemmata monilia collo.

Et rursum:

Dat digitis gemmas, dat longa monilia collo.

Et in Epistola Deianira ad Herculem:

Vidit in Hercule suspensa monilia collo.

Cicero loquens de illa Eriphylæ fabula, vj. in Verrem Act. Eriphylam (inquit) accepimus in fabulis ea fuisse cupiditate, vt cum vidisset monile, vt opinor, ex auro & gemmis, pulchritudine eius incensa: salutem viri proderet. Seruius autem interpretans priorem illum Virgilij locum, dicit monile segmentum dici: de quo nos postea dicemus. Hieronymus in 3. cap. Esaiæ, dicit monile vno verbo omnia ornamenta muliebria significare.

MORTARIOLA, vide infra Olisci.

MORTVALIA, apud Nonium Marcellum in Patagio, ex Næuio in Lycurgo.

MVLLEI, calcei purpurei coloris, qui primùm peculiare fuerunt Regum Albanorum, deinde patritiorum, tandem mulierum. Flavius Aurelianus Imperator apud Flauium Vopiscum in vita ipsius ad finem, mulleos viris omnibus abstulit, & mulieribus reliquit: quod & nos alibi ad aliud retulimus. Dicti autem sunt à mulando, id est, suendo, vt scribit Festus Pompeius: vnde & mullum piscem dictum putant.

MVRÆNVLA, inter ornamenta muliebria posita Nu. 3. Canti. i. & Esaiæ 3, quam colli aurum nunc vulgus appellat, vt tradit Hieronymus, quod scilicet metallo in virgulas lentefcente, quadam ordinis flexuosi catena cõtexitur: ex murænæ piscis imagine vocabulo cõformato. Idem Hieronymus in dictum caput 3. Esaiæ scribit murænulas auri atq; argenti texti virgulis. Vide Hypoderaon.

MVTATORIA, ab Esaiâ cap. 3. inter ornamenta muliebria posita: de quibus vide ibi Hieronymum, & quæ diximus supra in Anabola. Et fortè hæc sunt, quæ Homerus lib. viij. Odyssæ, ἐμματα ἐφημοίβα vocat, id est, vestimenta mutatoria, permutata, alternata.

Ἐμματα τ' ἐφημοίβα λόντρον τε θεγματὰ καὶ ἐναυά.

Castellio autem in dicto capit. iij. pro mutatorijs vertit Ricas: de quibus infra dicemus.

MYRON, μύρον, inter ornamenta muliebria posuit Pollux lib. vij. cap. xxij.

NITRVM, νίτρον, muliebris ornamentis annumeratum ab Aristophane in Theophrast. & à Polluce lib. vij. cap. xxij.

NOS

NOSSIDES, νοσίδες, è genere calceorum muliebrum Polluci lib. vij. ca. xxij.

NOVACVLA, vide infra Xyros, & supra Commortidium.

NYCTIPIDES, νυκτιπίδες, calceorum muliebrum species, apud Pollucem eodem loco.

NYPHIDES, νυμφίδες, genus calceamentorum muliebrum, de quibus Cælius lib. xxvij. cap. xxvij.

OCHTHOS, ὄχθος, limbus, vestis muliebris Polluci lib. vij. cap. xxj. Lexici concinnator ὄχθοισον appellat. Aliud enim illi significat ὄχθος, nempe onus, cumulum, collem, locum inuium.

OCREAE, vide infra Scelex.

ODONES, de quibus in largumento. §. fasciæ. D. de aur. & arg. legat. vbi dicitur, quòd vsum calceamentorum præstant: nisi ibi mendum sit, & legendum potius vndonum, quod putat Catellianus Cotta, in verbo Vndones. Sed non video quo modo vndones vsum calceamentorum præbeant. Quid verò, si legamus Othones? Sed nec hi vtique conueniunt calceamenti. Vide infra Othones.

OE SPOEON, οἰσποῖον, genus calceamenti muliebris, Polluci lib. v. cap. xvj. vbi Gualtherus vertit Monile.

OLFACTORIOLA, inter ornatus muliebres ponit Esaiâ cap. 3. quæ crediderim ea esse, quæ nostræ mulieres olfactus & odoris gratia specie pomi deferunt, auro quidem argenteo cõtecta ac circumdata.

OLISCI, ὀλίσκοι, annumerantur mundo muliebri à Polluce lib. vij. cap. xxij. Gualtherus vertit Mortariola.

OMPHACINON, ὀμφάκινον, à Polluce memoratur pro veste fœminea lib. vij. cap. xij. Aliàs autem significat oleum oliuarum immaturarum.

OPHIS, ὄφης, ornamentum manuum, Polluci lib. v. cap. xvj. à similitudine, vt opinor, serpentis dictum. Nam & Anguiculam vertit Gualtherus apud Pollucem lib. v. cap. xvj. Huius etiam meminit Nicostrotus Poëta Comicus, & ex eo Clemens Alexandrinus lib. ij. Pædagog. cap. xij. vbi Gentianus Heructus vertit serpentem. Quo in loco Clemens ipse hæc etiam dicit memoratu digna: quòd quemadmodum Euam serpens decepit, ita etiam alias mulieres mundus muliebris aureus, efcæ vtens serpentis figura, in probra impellit: nempe murænulas quasdam aureas, & serpentes ad decorem effingens. Vide supra Anguicula, & Murænula.

OPISTOCREPIDES, ὀπισθοκρηπίδες, genus calceamentorum muliebrum, ex Lexico: de quibus etiam Pollux lib. v. cap. xxij. non semel. Vide supra Dipodia.

OPISTHOSPHENDONE, ὀπισθοσφενδόνη, ornamentum quoddam muliebre apud Pollucem lib. v. cap. vj. ex Aristophane: & iterum lib. vij. cap. xxij. In priori loco Redimiculum vertit Gualtherus, in posteriori Fundam: de qua supra diximus.

OREA, quibusdam genus quoddam ornamentum muliebris: de quo vide infra Stomia. Quamquam sciam id aliud significare Festo Pompeio lib. xij. ex antiquis autoribus.

ORTHOSTADIAE, ὀρθοστάδιαι, tunicæ consistentes, quæ rectæ manent, nec accinguntur, apud Aristophanem: quas Pollux lib. vij. cap. xij. dicit comnes esse viris & mulieribus.

OTHONAE, ὀθόναι, apud Homerum lib. iij. Iliad. loquentem de Helena, Ἄντινα δ' ἀργεννίσσι καθύλακμένῃ ὀθόνασι. Hoc est, Confestim autem splendidis amicta othonis.

Andreas autem Diuus vertit Velis: Eobanus Hessus Amictu. In eo verò loco Didymus interpres dicit, Othonas ex lino contextas esse, alij ex lana, quibus assentitur Pollux. Ego Didymo magis crediderim, quando D. Ioannes cap. xix. scribit corpus Christi obligatum fuisse othonis cum aromatibus. καὶ ὀθόναυ αὐτὸ ὀθόνιαις μετὰ τῶν ἀρωμάτων: id est, linteis, vt vertunt vulgaris editionis in-

terpres, Erasimus, & Castellio. Cæteri autem Euangelistæ, quod Othoniis dixit Ioannes, Sindone dicunt, quam inter linea vestimenta posuit Pollux. Vide Cælium Rhodiginum lib. xvj. cap. x. & infrà in dictione Sindon.

PALLA, à Iuriconsulto ponitur inter ornamenta muliebria, in l. vestis. §. muliebria. *De aur. & arg. leg.* Est autem, vt scribit Nonius Marcellus, honestæ mulieris vestimentum, hoc est, tunicæ pallium: quod & tradit Seruius, enarrans illud Virgilij lib. j. Aeneid.

Ferre iubet pallam signis auròque rigentem.

Vbi præterea dicit, pallam dictam secundum Varronem à vibratione & mobilitate, quæ est circa finem huiusmodi vestium, ἀπὸ τοῦ πάλῳ. Ea autem ad vestigia vsque demittebatur. Virgilius lib. ii.

Pro longæ tegmine palla

Tigridis exuuia per dorsum à vertice pendent.

Quo in loco Seruius, Palla, inquit, propriè est muliebris vestis, deducta vsque ad vestigia. Tibullus lib. j. Eleg. vij.

Fusa sed ad teneros lintea palla pedes.

Et lib. iij. de laude Sulpitiæ ad Martem:

Vrit, seu Tyria voluit procedere palla.

Horatius lib. j. Sermon. Saty. ij.

Ad talos stola demissa, & circumdata palla.

Ovidius lib. xj. Metamorph.

Ille caput flauum lauro Parnasside vinctus,

Verrit humum Tyrio saturata murice palla.

Ea quoque vsas fuisse mulieres constat ex eo Plauti loco in Menæhmis:

Hanc modò vxori intus pallam surripui, ad scortum fero.

Item ex aliis multis eiusdem fabulæ locis. Hanc nonnulli dictam putant, quòd palam & foris esset, sicuti & virorum pallium: de quo & nos statim dicemus.

PALLVLA, diminutium, apud Plautum in Truculento:

Aut petit aurum, quòd consissa pallula est.

PALLIVM, quod iuriconsultus in d. l. vestis. §. communia. *De aur. & argen. leg.* ponit inter communia virorum & mulierum vestimenta, quæ promiscua vocat Tacitus lib. iij. Sub eo autem tunica fumebatur. Vnde factus est locus prouerbio, Tunica pallio propior, apud Plautum in Trinummo. De pallio, vt vestimento muliebri, fit mentio apud Ouid. lib. iij. Amor. Eleg. ij.

Sed nimium demissa iacent tua pallia terre:

Collige: vel digitis, en ego tollo meis.

Et lib. j. de Arte amandi:

Pallia si terre nimium demissa iacebunt,

Collige, & immunda sedulus effer humo.

Item Genesis 24. cap. vbi Rebecca, viso Isaac, tollens citò pallium suum, operuit se. Apud Flauium Vopiscum vxor Aureliani Imperatoris ab eo petiuit, vt vnico pallio serico vteretur. Plautus in Bacchidibus, & in Milite, Malacum pallium dicit, pro molli & delicato. Est autem liber Tertulliani hoc titulo, De pallio: quo satis ostendit, id quoque virile esse vestimentum.

PALLIOLVM, diminutium, apud Iuuenalem Saty. iij.

Vxorem Comædus agit vel Dorida, nullo

Cultam palliolo.

Et apud alios plerosque, præsertim apud Esaiam capite 13. vbi inter ornamenta muliebria ponitur. Quamquam Iuriconsultus noster in d. l. vestis. §. virilia. id ponat inter virilia vestimenta: quod eò magis miror, quòd postea pallium inter communia connumeret, vt diximus. Nam & virorum fuisse satis ostendit illud, Pallium & barbam video; Philosophum non video. Id enim proprium

prium Philosophorum erat. Sed & Palliolum quoque mulierum esse, innuit Iuriconsultus in l. Titia. *De auro & argento legato.* vbi mulier mulieri legat palliola. Hieronymus autem Esaiæ tertio capite, dicit à Græcis θέγιστον vocari, de quo postea. Castellio eodem loco pro palliolis, quibus est vsus vulgaris interpres, vertit Supparos: de quibus postea dicemus. Cæterum Flavius Vopiscus in Bonoso, Tunicas palliolatas dicit. Vide suprà Ampechoniam.

PARALVRGES, παραλურγες, vestimenti genus, vtrinque habens intexam purpuram: Iones πικυαλές vocant, vt scribit Iulius Pollux lib. vij. cap. xij.

PARAPECHY, παράπικυ, tanquam dicas cubitale, apud Pollucem lib. vij. ca. xij. vestis alba, cubitum (vnde illi nomen est) purpureum contextum habens. A Varrone lib. j. de Ling. Latin. inter ornamenta muliebria ponitur.

PARILIA, apud Varronem lib. iij. de Ling. Lat. hinc dicta, vt ipse dicit, quòd facta essent duo simplicia paria.

PARNACIDES, vestes puellares, ex Catone apud Nonium Marcellum. Vide suprà Encombomata.

PAROPIS, παραοπίς, inter instrumenta muliebria annumeratur Polluci lib. x. cap. xxvij. Rodolphus Gualtherus Frontale vertit, de quo suprà diximus.

PAROTIION, παράτιον, ornamentum aurium, ex Lexico.

PARYPHES, παράφρες, tanquam dicas intertextum, Aristophani in The-smophor. & ex eo Clementi Alexandrino libro secundo, Pædagog. capite duodecimo, vbi interpres vertit Prætextam. & Polluci libro septimo, capite decimotertio. Vide Cælium Rhodiginum libro decimosexto, capite septimo, & paulò antè in dictione Paralurges.

PATAGIVM, Nonius Marcellus tradit esse auream chlamydem, quæ pretiosis vestibus immitti solet. Sextus autem Pompeius lib. xij. Patagium est, inquit, quod ad summam tunicam afflui solet, quæ Patagiata dicitur. Et certè patagij mentio est apud Tertullianum in libro de pallio. & Apuleium libro ij. Metamorpho. Quo in loco Beroaldus dicit patagium id genus ornamentum dici, quod mulieres in summa camisia parte circa collum assuunt, crispissimum, & vt inquit Apuleius, pinnatum. Patagiata meminit Plautus in Epidico. Hincque Patagiarij, vt dicit Pompeius, qui huiusmodi opera faciunt, apud ipsum Plautum in Aulularia.

Patagiarij

PECHYALES, πικυαλές, vide suprà Paralurges.

Pecten, omnibus notus: ita autem dictus (vt refert Varro lib. iij. de Ling. Lat.) quòd per eum explicatur capillus. Hinc autem inter instrumenta muliebria ponit Pollux libro decimo, capite vicesimo octauo. De hoc est apophoretum Martialis lib. xij.

Quid faciet nullos hic inuentura capillos,

Multifido buxus que tibi dente datur.

PECTORALE, quod ante pectus ponitur. Nam & hoc legimus inter ornamenta muliebria, vt suprà diximus de fascia pectorali.

PEDILON, πέλδιλον, talare calceamentum varium. Homerus lib. ij. Iliad. atque iterum iij. eiusdem operis, loquens de cultu Iunonis:

Ποσειδὼν ἑσάει λιπαροῖσιν ἐδνήσατο καλά πέλδιλα.

Quam dictionem Eobanus vertit Sandalia, Andreas autem Diuus Calceamenta.

PELYNTRA, πέλυντρα, calceorum species ex Polluce lib. vij. cap. xxij. ex autoritate Aeschyli in Phœnissis.

PENTECTENA, apud Antiphonem, Pollux lib. vij. cap. xij. dicit tunice-las esse iuxta oram purpura ornatas, radiis quinque intexta.

PENVLA, quæ Iuriconsultus in d. l. vestis. §. communia. ponit inter vestimenta communia virorum & mulierum: licet inter muliebria simpliciter posuisset in §. muliebria. qui cõtinèter illud præcedit. De hac Aelius Lapid. in vita Alex. Seueri: Penu-lis (inquit) vt frigoris causa senes intra vrbem vterentur. permissit: cum id vestimentum

vestimenti genus semper itinerarium aut pluuiæ fuisset. Matronas tamen intra urbem penulis vti vetuit, in itinere permisit. Ex quibus intelligis, penulam ar-
cendis pluuiis fuisse vsui, & eam dici, quam vulgò *manteau* vocamus: fuisseque promiscuam viris & foeminis. Scitum est autem illud Quintiliani, lib. vj. cap. iij. Cum Galba negasset roganti penulam: Non pluit (inquit) non opus est tibi: si pluet, ipse vtar. Vide de hac plura apud Bayfium de re vestiaria.

PEPLVS, siue Peplum, est palla picta foeminea, vt tradit Seruius enarrans eum locum Virgilij lib. j. Aeneid.

Grimbus Iliades passis, peplumque ferebant.

Lactatius Placidus, aut vt alij vocant, Lactatius, in Statij Thebaïdem li. x. haud multò post princip. scribit peplum esse vestem candidam aureis clavis pictam, si-
ne manicis. Homerus lib. vj. Iliad. refert Hecubam, consilio Heleni vatis, ex suis vestibus pretiosissimum peplum, comitante cœtu matronarum ad templum Palladis tulisse. Martianus lib. j. de Nuptiis Philologiae, tradit Iunonis peplum esse caligosum, quod tamen si impulsu cuiusdam luminis tangatur, inter obtenebrantes nebulas, sudæ perspicuitatis gratia prænitet. Sunt autem, qui peplos, ab canis, quos supra memorauimus, distinguant: vt scilicet pepli sint variegati: & id quidem verum est, vt patet ex Homero lib. xvij. Odyss.

Ἄ γινώ μὲν ἔνθα μετὰ ποικιλία πέπλου

ποίηλον.

Eani autem nullis distinguantur varietatibus. Quod vtique falsum est, vt patet ex Homero, loco priori supra citato in Eano. Ideoque alij vtraque voce idem si-
gnificari volunt, vt videre licet ex ipso Homero in Hymno Veneris: quo in lo-
co describit ornatum illius, quando cum Anchise concubuit: & quem Eanum prius vocarat loco posteriori citato in Eano, mox Peplum vocat:

πέπλου μὲν γὰρ ἴσο φασγόντερον παρὸς αὐτῆς.

Si autem alia de peplo scire cupis, lege Pollucem lib. vij. cap. xij. vbi primum id ponit inter vestimenta foeminea: deinde subdit, & viris quoque conuenire, ex Xenophontis autoritate de Armenio loquentis: nisi fortè ob id dicit, quòd bar-
bari erant, & vestitu foemineo delectabantur. Deinde dicit peplum & canū idem esse: licet nonnulli tradant, eanos dici vestes variegationibus carentes, variega-
tas autem peplos vocari. Lege etiam Caelium Rhodiginum lib. xiiij. cap. xvij. Il-
lud tantum addam, Homerum ab hoc genere vestis mulieres interdum vocare
ἐλασιπέπλους, πανυπέπλους, & ἐνυπέπλους: vt dicemus postea nume. 3. 2. incip. quod autem Homerus.

PERIBARIDES, *περιβαρίδες*, calceamenta muliebria, præcipuè famularum, ex Polluce lib. vij. cap. ij. ex autoritate Cephissodori in Trophonio.

PERIBLEMA, *περίβλημα*, positum Polluci inter vestimenta communia viro-
rum lib. vij. cap. xij. vbi Gualtherus Amiculum vertit in duobus locis. Lexicon autem interpretatur Pallium, & Sagulum, quod circumiicitur corpori.

PERIBRACHIONIA, *περιβραχίονια*, à Polluce lib. v. cap. xvj. mundo mu-
liebri adscripta, & à nobis supra memorata in Armillis.

PERICARPIVM, ornamentum circa exteriorem partem manus, id est, iun-
cturam ipsius, quam Græci *καρπὸν* vocant. Ex Polluce lib. v. cap. xvj.

PERICHITONIVM, vide supra in Instita.

PERIDERAEON, *περιδέραιον*, collarium, siue colli ornamentum, apud Pol-
lucem lib. v. cap. xvj. & li. vij. ca. xxij. vbi Gualtherus priore loco vertit Ceruical, posteriore Monile. Vide supra in Ceruicali.

PERIDEXION, vide supra in Dextralibus.

PERILEVCON, *περίλευκον*, Antiphani memoratum, & Polluci lib. vij. cap. xij. declaratum. Erat enim tela ex purpura texta, aut colore alio, in fimbria al-
bum colorem intextum habens.

PERINESON, *περίνησον*, atque etiam

PERINESSAEON, *περίνησαιον*, Antiphani quoque memoratum, & Polluci
loco

loco vltimò citato etiam declaratum, vt sit vestis fimbriata, habens fila depen-
dentia, aut purpuram circumquaque ad oras contextam, infula quadam imagi-
ne: idè ob hoc hunc habitum (vt ipse ait) Anaxilas *νήσον*, id est, infulam vocat, cum
scribit, *καὶ πῶς γυνὴ ἀσπερ δάλασσα, νήσον ἀμφιέννυται*: nisi fortè aliam vestem
intelligat.

PERIPEZIA, *περιπέζια*, & Peripezides, *περιπέζιδες*, pedum ornamenta, ex
Polluce lib. v. cap. xvj. vbi hæc tamen distinguit.

PERISCELIDES, *περισκελίδες*, crurum vel brachiorum ornamenta, à *περί*
circum, & *σκέλη* crus, & brachium. Dicitio igitur Græca est, sed à Latinis vsur-
pata, videlicet Horatio lib. j. Epistola xvij.

--Sepe catellam,

sepe periscelidem raptam sibi flentis.

Et ab interprete Bibliorum Nu. 31. & Esaiæ 3. Porphyrio autem interpret Ho-
rati, vbi supra, dicit periscelidem esse ornamentum pedis crura. Hierony-
mus in Epistola ad Fabiolam, *Quæ* Græci (inquit) *περισκελίη* vocant, nostri Fe-
minalia dicunt, vel Braccas, vsque ad genua pertingentes. Illum autem locum
Numeror. 31. Septuaginta interpretes verterunt *χλιδῶνα*, vt & supra diximus
in dictione Chlidones. Iulius Pollux Onomastici lib. ij. eo capite, quo tractat de
planta, huius ornamentum meminit ex Menandro, qui huiusmodi periscelidas di-
cit puellas gestare. Et hac quoque voce vsus est Paulus Aemilius Historiæ Fran-
cor. lib. 11. pro eo, quod vulgò *iarretiere* vocamus: idque ponit pro insigni ordi-
nis Regis Anglorum. Tertullianus in li. de cultu foeminarum, paulò ante finem,
ita de his loquitur, vt planè ostendat, hæc esse crurum ornamenta. Nescio an crus
à periscelide in neruum se patiat arctari. Diuus autem Hieronymus in d. cap.
3. Esaiæ, videtur intelligere ea esse ornamenta pedum. Cui succinit Pollux lib.
v. cap. xvj. vbi Gualtherus vertit Tibialia. Cælius Rhodiginus lib. iij. cap. 11. scri-
bit periscelides dici, quæ vulgò gremialia vel transuersa dicunt.

PERISPHYRION, *περισφύριον*, pedis ornamentum, aut fimbria, vt vertit
Laurentius Valla, in li. iij. Herodoti. Pollux quoque lib. v. cap. xvj. id inter pe-
dis ornamenta enumerat: vbi Gualtherus vertit Talare.

PERISTETHION, *περιστήθιον*, pectorale ornamentum mulieris circa pe-
ctus, Polluci lib. v. cap. xvj. nam *σῆθ* pectus est.

PERITRACHELION, *περιτραχήλιον*, ornamentum colli ex Polluce lib.
v. c. xvj. *τραχὴν* enim collum, tanquam dicas collarium. Vide supra Isthmion.

PERIZONIA, de quibus supra in Castulis.

PERONE, *περόνη*, fibula: vnde *περόνη*, & *περόνεια*, fibula necto. Vnde apud
Homerum legitur, *χλαίνας περόνησαστο*, id est, vt interpretatur Eustathius, pero-
nis siue fibulis colligauit: & apud eundem lib. xvij. Odyssæa:

--ἔν δ' ἄρ' ἔσαν περόναι δινοκαίδεκα, πᾶσαι

χρυσῆαι λευκῶσιν ἐπὶ νῆμασι τοῖς ἀραργαῖαι.

Et lib. xix.

--Ἄλλ' ἄρ' εἰ περόνη χρυσῶιο τέτυκτο

ἄνλοισιν δὲ δόμοισιν.

Hanc ponit Pollux lib. vij. ca. xxij. inter ornamenta muliebria: vbi Fibulam ver-
tit Gualtherus. Pero autem Latinis calceamenti genus est. Qua voce vsus est Pero quid.
Cato Originum lib. vij. & Virgilius lib. vij. Aen.

--Cnidus regit altera pero.

Vbi Seruius dicit esse rusticum calceamentum. Et Iuuenalis Sat. xiiij.

Nil vetitum fecisse volet, quam non pudet alto

Per glaciem perone regi. Hinc deducitur adiectiuum Peronatus, quo vsus est Peronatus.

Perfius Sat. v. Ex quibus intelligis, quòd aliud significet Perone Græcis, quam
Pero Latinis.

PERSICAE, *περσικῆ*, subligaria Aristophani.

PEZA, *πέζα*, fimbria, ora, cyclus, limbus, & quicquid vestis extremitatem am-
bit. Ex Lexico.

PHAROS, φάρος, vestimentum commune viris & mulieribus, Polluci libr. vij. cap. xij. Gualtherus vertit Pallium, de quo supra diximus.

PHENACE, φενάκη, idem quod galericus, de quo supra diximus, ἀπό το φενάκη, quod decipere est.

PHITTACIDES, φηττακίδης, genus calcamentorum muliebrum, apud Pollucem lib. vij. cap. xxij.

PHYLACIDES, à quibus Phylacista Plauto in Aulularia, φύλακας τῶν ἐδίκτων.

PILIDION, vide supra in dictione Galericus.

PLAGAE, & diminutiue

PLAGVLAE, Nonio dicuntur linteum tegmen, quod nunc torale vel lectuariae sindonem dicimus. Varro de Vita pop. Rom. Chlamydes, plagæ, vela aurea. Et rursus: Eburneis lectis, & plagis sigillatis.

PLASTRA, πλαστρα, commemorata inter ornamenta muliebria Polluci libr. vij. cap. xxij.

PLOEARIA, πλοαρία, calceorum muliebrum species, quæ ἀκόστια vocat Aristophanes, apud Pollucem lib. vij. ca. xxij.

PLOCIION, πλόκιον, ornamentum, tricha, inauris, genus monilis implexum & obliquum. Pollux lib. v. cap. xvj. dicit id esse ex colli ornamentis.

POLYMITA, vestis verficoloribus liciis contexta, apud Plinium lib. viij. cap. xlvij. Eadem quoque voce vsus est interpretes Bibliorum, Genesis 37. & alibi saepe. Nam Græcè πολὺ multum significat, & μίτη filum seu licium. Extat Martialis Apophoretum de polymita cubicularia, lib. xiiij. disticho 150.
*Hæc tibi Memphis tellus dat munera: victa est
Pectine Nilivæ iam Babylonis acus.*
Vnde & Polymitarii, huiusce vestis textor, ij. Regum. cap. 21.

POMPHO LYX, vide supra Ampulla.

PORPE, πόρπη, fibula, bulla, monile. Ex Lexico. Hanc autem inter alia Veneris ornamenta, tribuit ei Homerus in Hymno ipsius:
πόρπης τε, γναμπίδος δ' ἑλικας, λιλύκας τε, καὶ ὄμβυς.
Vbi Andreas Divus transtulit Fibulas.

PRAECINCTORIA, vide supra in Castulis.

PROCOMION, προκόμιον, id est, vt interpretatur Theodorus, coma apposita, quæ quibus aliis nominibus vocetur, videbis supra in Galericulo. Hoc autem inter ornamenta muliebria posuit Pollux lib. vij. cap. xxij. vbi Gualtherus vertit Antias.

PROSOPHALAEON, vide supra Ceruical.

PROSOPIS, προσωπίς, & Prosopeion, προσωπίειον, apud Aristophanem in Danaïdibus, idem est quod larua & laruula, adscripta instrumentis muliebribus à Polluce lib. x. cap. xxvij.

PSALIS, ψαλις, & Psalidion, ψαλίδιον, forfex, quam Pollux lib. vij. cap. xxij. & iterum lib. x. cap. xxvij. ponit inter instrumenta muliebria. Vide supra Forfices.

PSELLION, ψέλλιον, armilla, ornamentum manuum, apud Xenophontem lib. j. ἀναβάσεως scribentem, Πέρσας ἐρεπίζεσσι πρὸς τὸν τραχίλῳ καὶ ψέλλια ἐπι τῶν χερῶν ἔχου. Et apud Plutarchum in Cimone, recensentem spolia Persica. Traditque Athenæus hæc ex margaritis quandoque fieri solita. Vide supra Echini. Porro nota est historia Brenni Gallorum Regis, qui cum depopulatus Asiam Ephesum aduentasset, plebeiam puellam adamavit, quæ ei & concubitus & Ephesi proditionem pollicita est, si mundum sibi muliebrem & psellia traderet: quod annuit Brennus, & oravit milites, vt in avarissimæ puellæ gremium, aurum quod gestabant, immitterent: quo ea obruta perii: vt scripsit Clitophon lib. j. Rerum Gallicarum, & ex eius autoritate Plutarchus in Parallelis, ca. xxx. Hinc autem Herodotus lib. ij. Pselliophori, id est, armillati. Psellion autem inter ornamenta carpi, hoc est, iuncturarum manuum ponit Pollux lib. v. cap. xvj.

PSYCHROBAPHES, ψυχροβάφης, vide supra Hydrobaphes.

Pselliophori.

PVLV

PVLVINAR, & Puluinus, & diminutiue Puluillus, à pluma nomen habent, vt quidam tradunt, quasi Pluminus, Pluminar, & Plumillus. Ex pluma enim mollissima conficiuntur, vt iis incumbentes molliter quiescant: neque tam capiti, quam cubito, subiciiebantur. Ex quo illud Ezechielis Prophetæ, ca. xij. Vt his qui consumunt puluillos sub omni cubito manus. Et paulò infra: Ecce ego ad pulillos vestros, quibus vos capitis animas volantes: dirumpam eos in manibus vestris. Sed & de puluillo Apuleius lib. x. non semel. De puluinari est illud Quidij lib. j. de Arte amandi:
*--Fuit vile multis
Puluinar facili composuisse manu.*
His autem puluinis sericis vsos antiquos fuisse, vt & nunc, constat ex Martiali lib. iij. Epigram. xl.

PVLVISCVLVS, quo mulieres vtuntur ad munditiam dentium. Apuleius in Apologia Magia:
*Misi, vt petisti, munditias dentium
Nitelas oris ex Arabicis frugibus
Tenuem, candificum, nobilem puluisculum,
Complanatorem tumidule gingiuule,
Conuertitorem pridiane reliquæ:
Nequa visatur tetra labes sordium,
Restrictis fortè si labellis riseris.*

PVME X, vide supra Cifferis.

PYLEONES, πυλώνες, apud Pollucem lib. v. c. xvj. Gualtherus ex Callimacho Corollam vertit.

RALLA, genus vestis, apud Plautum in Epidico:
*Quid istæ, quæ quotannis nomina inueniunt noua,
Tunicam rallam, tunicam spissam?*
Dicta est autem à raritate, vt scribit Nonius Marcellus.

RECINIVM, aut vt alij vocant,

RICINIUM, genus vestis quadratæ, vt scribit Sextus Pompeius lib. xvij. hinc dictum, vt tradit Varro lib. iij. de Ling. Lat. à reiciendo, quod dimidiam eius partem retrorsum reiciebant. Dicitur & Recinus, vt constat ex Seruio, qui interpretans illud lib. j. Aeneid.
Romanos rerum dominos, gentemque togatam.
Recinus, inquit, dicitur ex eo, quod post terga reiciatur. vbi etiam ostendit in vsu fuisse mulieribus. Huius quoque mentionem fecit Tullius lib. j. de Legibus. Nonius quoque Marcellus citat Lucilium lib. j. Satyrarum:
Ricini aurati ricæ, atque horaria, mitræ.
Et Varronem in Prometheo lib. j.
Alie mitram ricinam, aut mitram Melitensem.
Martianus Capella lib. j. scribit Tritoniam Psyche donasse ricinium resolutum. A ricinio Riciniatus dicitur Arnobio aduersus gætes. Vide infra Rica & Ricula.

REDIMICVLVM, à redimiendo dictum, apud Virgilium lib. ix. Aenci illo carmine supra sæpius citato,
Et tunice manicas, & habent redimicula mitræ.
& apud Ciceronem v. in Verrem A. & apud Plautum in Truculento, Ouidium lib. iij. Fastorum, & lib. x. Metamor. & in Epistola Deianiræ ad Herculem, qua illum incesit, quod ausus esset,
Hirsutos mitra redimire capillos. Vnde postea subdit:
Detrahat Antæus duro redimicula collo.
Et apud Iuuenalem Sat. ij. non semel: & apud Martianum Capellam lib. ix. Est autem ornamentum capitis mulierum, & vittarum tantæ pendentes à posteriori parte mitræ. Et vt tradit D. Hieronymus 2. Homilia in Cantica canticorum, in-

terpretans Origenem: Redimicula hęc dicit constrictiones vel connexiones molium, quę in ceruicibus federe solent, ex quibus deducitur & descendit per collum reliquus omnis ornatus.

REDVNCVLVM, quod Sextus Pompeius dicit vocari catellam, quia maxime vtuntur ornatus causa. Et licet ita scribatur in omnibus codicibus, vereor tamen, ne ibi Redimiculum sit legendum.

RETICVLVM, quod à Iurisconsulto positum est inter ornamenta muliebria in l. argumento. §. ornamentorum. D. de aur. & arg. leg. tegmen capitis muliebre, vt tradit Nonius ex Varrone. De hoc Iuuenalis Sat. ij.

Reticulumque comis auratum ingentibus implet.

Et Tullius vij. in Verrem Ad. Ipse autem coronam habebat vnam in capite, alteram in collo: reticulumque ad nares sibi opponerat: tenuissimo lino, minutis maculis, plenum rosę. Ex quo loco intelligis, id dici fasciam lineam vel lineam, ad formam retis factam, quam faciei admouemus, ne agnoscamur, vel vt naribus suauis odores admoueamus. Sed cum ad ornatum mulierum spectat, id certe est, quod capillos continet, quod nos vulgò *coiffe* vocamus. Nam vt dicit Varro lib. iij. de Ling. Lat. dictum est à reti, quod capillum contineret, & Reticulum à raritudine. De hoc reticulo videtur intellexisse Ouidius lib. iij. de Arte amandi:

Hanc decet ornari testudine Cyllenę.

vt scilicet reticulum sit curuum instar testudinis. Quare autem Cyllenę appelleret, discas ex interpretibus: nihil enim ad hunc locum pertinet.

RETIOLVM quoque à multis dicitur in eadem significatione.

RHIPIS, ῥιπίς, flabellum: Polluci positum inter ornamenta muliebria. vide supra Flabellum.

RICIA, & diminutiue

RICVLA, de quibus Sextus Pompeius lib. xvj. Ricę, & Riculę vocantur parua ricinia, & palliola ad vsum capitis facta. Granius autem (vt ille subdit) ait esse muliebre cingulum capitis, quo præcincta Flaminica redimitur: aut vt in aliis codicibus legitur, quo pro vitta Flaminica redimitur. Nonius autem Marcellus, Rica, inquit, est, quod hodie sudarium dicimus: allegatque Plautum in Epidico, Serenum in Opuscul. lib. j. & Næuium in Pedio: Ex quibus satis constat, hæc esse ex ornamentis muliebris. Quid autem sit sudarium, dicemus postea. Confestim autem post ipse Marcellus de Recinio loquitur, & citat illud Turpilij in Veliterna,

Ducit me secum: postquam ad edem venimus,

Veneratur Deos. Interim aspexit virginem

Gestantem in capite riculam indutam ostrinam.

Ex quo intelligis, ipsum Marcellum censuisse, idem esse riculam & ricinium: de quo supra diximus. Vide item ea, quę retulimus in dictione Mutatoria.

ROTVLA, vide supra Circulus.

SAMACIA, σαμάκια, ornamenta quędam muliebria ex Polluce lib. v. c. xvj.

SANDALIA, σανδάλια, pedum muliebrum ornamenta, de quibus lib. Iudith cap. x. Menander, Herodotus, Cratinus in Legibus, Cephissodorus in Trophonio, Eupolis in Aurea atate, & omnes ferè Comici, vt scribit Pollux libro vij. cap. xxij. & præterea Clemens Alexandrinus lib. ij. Pædagog. cap. 11. Sed & eadem voce vtitur è Latinis Terentius in Eunuchis:

Vtinam tibi commitigari viderem sandalio caput.

Vbi Donatus calceamentum esse dicit. Iulius Pollux alibi tradit, genus calceamenti fuisse Hetruscis peculiare. D. Hiero. in Esaiã c. 20. dicit sandalia caligas vocari. Vide supra Pedilon. Philostratus in imaginibus effingit Cupidinem cum sandaliis inauratis.

SARDIA, σάρδια, inter ornamenta muliebria recensentur à Polluce lib. vij. c. xxij. ad finem.

SCEL

SCELEAE, σκελεαι, inter genera calceamentorum posita à Polluce lib. vij. cap. xxij. vbi scribit, nonnullos existimare, eandem esse cum autopodis, de quibus supra diximus. Has autem Gualtherus Ocreas vertit.

SCIADION, σκιάδιον, umbraculum, umbella apud Pollucem lib. x. cap. xxvij. Vide infra Umbraculum.

SCVLponeAE, σκυλπονεαι, calcei ex lana confecti, Næuius, Plauto in Casina, & Catoni de Rust. cap. lix. Hinc Sculponeatus, apud Varronem, qui sculponceis indutus est: Aspicio sculponceatam bigas sequi cornutas. vt hinc intelligas, & ad feminas id genus calceamenti pertinere.

SCYTHICAE, σκυθικαι, calceamenti genus, apud Alcæum & Stephanum, auctore Calio Rhodigino libro xvij. cap. xxiiij.

SEGMENTVM, colli ornamentum, quod & Monile dicitur, Seruio in lib. j. Aen. sic dictum, quod ex segmentis fieri consueuerit, id est, braeteolis aureis vel argenteis. Valerius Maximus lib. v. cap. xxij. vbi de Coriolano loquitur: Matronis (inquit) permittit, aureis vti segmentis. De hoc etiam Iuuenalis Sat. ij.

Segmenta, & longos habitus, & flammea sumit.

Quo in loco sunt qui interpretentur Fasciolas, quę in vestis extrema parte affutę, iunctęque, ornamento sunt indumentis muliebribus: vel quibus noua nupta amicitur, vt tradit Probus. Alij accipiunt pro margaritis & murænulis, id est, torquibus. Ouid. iij. de Arte amandi:

Quid de veste loquar: non iam segmenta requiro.

Quem in locum Merula, & Mycillus interpretes multa de his dicunt, vt ibi videre poteris.

SELEVCIDES, σελευκιδες, calceamentum muliebre, apud Pollucē li. v. c. xxij.

SEMICINCTIA, quę & Ventralia dicuntur, *demix-ceinctx* vulgò dicta, de quibus est illud Martialis Apophoretum lib. xiiij. disticho cliij.

Det tunicam diues: ego te præcingere possum:

Essem si locuples, munus vtrumque darem.

Vide paulò post Semizonę.

SEMIMITRA, inter ornamenta muliebria ponitur ab Vlpiano in l. argumento. §. ornamentorum. D. de auro & arg. leg. Vide Mitra.

SICRICA, à ritu, quod Romano ritu feminae facientes sacrificium, ea capita velabant, vt tradit Varro lib. iij. de Ling. Lat. Quãquam multò verisimilius est, Varronem ibi de rica loqui: locumque librariorum incuria corruptum esse, qui duas dictiones Sic rica, in vnam contraxerunt.

SICYONIA, genus calceamenti, Sexto Pompeio lib. xvij. ex Lucillio:

Et pedibus leua Sicyonia demit honesta.

Cui adde illud Lucretij lib. iij.

— Et pulchra in pedibus Sicyonia vident.

Et illud Ciceronis ex lib. j. de Oratore: Si mihi calceos Sicyonios attulisses, non vterer, quamuis essent habiles & apti ad pedem, quia non essent viriles.

SINDON, posita ab Esdra cap. 3. inter vestimenta muliebria, de qua Martialis lib. iij. Epigram. ix.

Ridebis ventos hoc munere teclus, & imbres:

Nec sic in Tyria sindone tutus eris.

Estque velum tenuissimum, vt plerique omnes interpretes asserunt. Cõsule Cælium lib. xvj. cap. x. Sindonis autem fit mentio Iudic. 14. Prouerb. 31. Matthæi 27. Marci 14. & Luca 23. Vide supra Amictoria, & Othones.

SISYMBRION, inter ornamenta muliebria positum, Polluci lib. v. cap. xvj. Verum apud Aristophanem Sisymbria vocantur folia & flores, quibus sponfi coronantur, vt etiam inter ceteros annotauit Cælius lib. xxvij. cap. xxiiij.

SITLAE, σιτλαι, aurium muliebrum ornamentum apud Dores, teste Polluce lib. v. cap. xvj.

SOCCTI, vulgò noti, & diminutiue

SOCCLII, sæpe Plinio memorati: sed hunc tantum locum citare volui ex li. xxxvij. cap. ij. Qui super omnia muliebria focculos induebat è margaritis. Sue-

tonius autem Vitellio cap.ij. Pro maximo (inquit) munere à Messalina petiit, vt sibi pedes præberet ex calcandos: detractumq; socculum dextrum inter togam tunicâque gestauit afsiduè. Idem in Caligula, cap.lij. tradit, Caligulam sape in publicum processisse in focco muliebri.

Soleatus.
Solearius.

SOLEA, vulgò cognita, ita dicta, vt ait Festus Pompeius, quòd solo pedis subiciatur. Cicero de Arusp. responsis: Clodius à crocota, à mitra, à muliebribus soleis, &c. Itali Planellas vocat. Hinc Soleatus, soleis calceatus, Ciceroni in Verrè Act. vij. & in Oratione in Pisonè. Et Solearius, solearũ cõfector, Plauto in Aulu.

SPATALIUM, muliebre ornamentũ, inter delicias mulierũ annumeratum à verbo *σπατάλω*, quod est deliciarì. Plinius li. xiiij. c. xxv. eodèmq; vltimo, tradit hæc spatalia à mulieribus confici è frutice plocamo. Id autem fuisse manuũ ornamentũ, ostendit illud Tertulliani lib. j. de cultu fœminarum: Cæterum nescio, an manus spatilio circũdari solita sit, & duritia catenæ stupefcere sustineat.

SPECVLVM, muliebribus ornamentis annumeratũ Exodi 28. & Efaïæ 3. dictum à speciendo, eò quòd in eo se fœminæ aspectent, vt dicit Varro libr. iij. de Ling. Lat. Vide suprâ Catoptron.

SPHENDONE, *σφινδων*, apud Pollucem lib. v. cap. xvj. vbi Gualtherus interpres Fundam vertit: estque, vt nonnullis placet, pala annuli.

SPHRAGIS, *σφραγίς*, & Sphragidium, *σφραγίδιον*, annulus sigillatorius, siue sigillum. nam & id inter ornamenta muliebrìa ponit Pollux libr. v. cap. x. & lib. vij. cap. xxij. Vbi Sigillum vertit Gualtherus.

SPINTHER, armillæ genus, quo mulieres vtebantur in brachio summo sinistro, vt scribit Sextus Pompeius lib. xvij. At Priscianus lib. v. dicit id significare aut fibulam in humeris, aut armillam. Ex Plauto autem in Menæhmis, in multis locis intelliges, id esse ex ornamentis muliebribus.

SPIRA, & diminutiue

SPIRVLA, à Plinio lib. xix. cap. xxxv. inter ornãmẽta muliebrìa refertur, cum ait, vidisse se Lolliam Paulinam, Caij principis matronam, smaragdus margaritisque opertam, alterno textu fulgentibus, toto capite, crinibus, spiris, auribus, collo, manibus, digitisque. De spiris quoque loquitur Xenophon Rer. Græcarum lib. iij. cum dicit, Ascenderant spiris induti, perinde ac æstate. quasi scilicet id sit vestimentum æstiuum. Vide Cæl. lib. xvj. cap. ii. post princip.

STALAGMIVM, genus inaurium, vt tradit Sext. Pompeius lib. xvij. ex autoritate Cæcilij in Cratino, aut (vt alij scribunt) in Carine: Ex aure eius stalagmiũ domi habeo. Hac quoque dictione vsus est Plautus in Menæhmis:

Amabo, mi Menæhme, in aures da mihi:

Facienda pondo duũm nummũm Stalagmia.

Sunt igitur ornamenta aurium, similitudinem stillarum congelatarum representantia. *σταλαγμός* enim stilla est. apud Sextum tamen in quibusdam codicibus Stalagnium legitur, in aliis Stalagninum, in aliis Stalaginum, vbique, arbitrator, corruptè. Apud Plinium lib. xxxiiij. cap. xi. Stalagmias legitimus fœmin. gen. pro purissimo chalcanthi genere in stitiarum formam concreto.

STOLA, quam inter vestimenta muliebrìa ponit Vlpianus in l. vestis. §. muliebrìa. *D.* de auro & arg. leg. & ante eum Tullius in vij. Philipp. Sumpsisti virilem togam, quam statim muliebre stola redidisti. Et Varro & Iosephus lib. i. 9. ca. i. vbi Caligulam carpit, quòd stolis muliebribus vteretur. Ea autem ad imos pedes demittebatur, vt scribit Nonius Marcellus, & probatur loco eo Tibulli, quem postea citabimus, aliòque Horatij loco lib. j. Sermon. Sat. ij.

Magno prognatum deposco Consule cunnum,

Velatumque stola. — Et paulò post:

Ad talos toga demissa, & circumdata palla.

Erâtque propria honestarum matronarum. Ouidius de Arte amandi,

Ecquid ab hac omnes rigida submouimus arte,

Quas stola contingi, sumptaque vitra verat?

Et lib.

Et lib. iij. de Ponto, Epistol. iij. ad Maximum:

Scripsimus hæc illis, quarum nec vitra pudicos

Attingit crines, nec stola longa pedes.

Et Tibullus lib. j. Eleg. vj.

Sit modò casta doce, quamuis non vitra ligatos

Impediat crines, nec stola longa pedes.

Hinc stolatus pudor, pro honesto & matronali pudore dictus à Martiale libr. j. Epigram. xcij.

Quis Floralia vestit, & stolum

Permittit meretricibus pudorem?

Maximè autem erat hæc stola locupletum, & primiarum, vt toga plebeiarum & secundæ clasis, vt Budæus, & alij nonnulli ex Horatio putant, dicta Saty. ij. lib. Sermon. j. Nos autem postea de toga dicemus. Sed & stola virorum quoque erat, vt multis probat Lazarus Bayfius lib. de re vestiaria, in princ. & vt videre licet ex Gen. cap. 41. vbi Pharaon vestiuit Ioseph honoris causa stola byssina. Et certè etiam apud Græcos confunditur. Nomen autem accepit à *πρό τῶ ἐλέειος*, quod est indui. Vide infra in Toga.

STOMIA, *στόμα*, à Polluce posita inter ornamenta colli libr. v. c. xvj. vbi Gualtherus vertit Oreas.

STRAGVLA, & Stragulum, de quo apud Iuriscõsultum in l. cum tunicam. *D.* de auro & arg. leg. & in l. quæsitum est. §. sed si fundus. *D.* de fund. instru. & in l. instratum. *D.* de verb. signif. vbi tu vide Alciatum.

STRÉPTOS, *σπρέπτος*, torquis apud Persas, à *σπρέπτο*, torqueo. Vnde apud Herodotum *σπρέπτοφόροι*, id est, torquati, siue torquem ferentes. Polluci autem libr. v. c. xvj. *σπρέπτοι* ponuntur inter ornamenta muliebrìa. Gualtherus vertit Fibulas: de quibus suprâ diximus.

STRIGILES, quibus vtebantur in balneis ad abradendas corporis sordes, sudorèmq; detergendum. Fiebant ex auro, & argento, & nonnunquam ex quibuscunque lapidibus. Persius Sat. v.

I puer, & strigiles Crispine ad balnea defer.

De strigilibus quoque est Apophoretum Martialis lib. xiiij. Disticho 51.

STROBILIA, *στροβίλια*, posita inter ornamenta muliebrìa à Polluce lib. v. cap. xvj. vbi Gualtherus vertit Reculas.

STROPHIVM, *σρόφιο*, positum est à Polluce inter ornamenta muliebrìa: estque fascia breuis (vt inquit Nonius) quæ virginalium papillarum tumorem cohibet, testibus Plauto in Aulularia, Turpilio in Philopatro, Varroni in Sesiulyse, & Tullio in Clodium. Quibus adde illud Catulli in Argonauticis, Non tereti strophio lactantes vincit papillas.

Aut, vt alij legunt, Teretes euincta papillas. Sed & Strophia coronæ dicebantur,

ab insigni, quod imprimebatur capiti sacerdotum, à *πρό τῶ σρέφει*, hoc est, à vertendo. Hinc Plinius lib. xxj. c. ij. in princ. Tenuioribus vtebantur antiqui, strophia appellantes: vnde Strophioia. Suidas verò scribit *σρόφιο* εἶν *σρόγγυλον* *ζωνάριον*, id est, rotundum cingulum, καὶ *σέφανον* *ῥι* *λεφαλὺς*, id est, coronam capitis. Vnde Virgilius in Copa:

Et grauidum roseo nocte caput strophio.

De strophis vide è nostris Catellianum Cottam, in memoriali, incipienti vndones Cilicij. Ab hoc autem dicuntur Strophiarj Plauto in Aulularia pro confectoribus strophiorum.

Strophiarj.

STROPHIOLVM, diminutiuum à strophio, vt iam docuimus Ex Plinio.

SUBLIGACVLM, & Subligar, prius apud Ciceronem lib. j. Officio. alterum apud Lucilem Sat. vj. Martialem lib. iij. Epigramm. xlv. & Plinium lib. xvij. cap. xiiij. Est autem vtrunque id, quo pudendæ partes corporis teguntur, vt tradit Nonius Marcellus. Hoc autem vtuntur & fœminæ cum in balneas ingrediantur. Castellio Leui. c. 6. Subligacula vertit, quæ alij Feminalia interpretatur.

SVBVCVLA, genus vestis Nonio Marcello, ex Varronis libro primo de Vita pop. Rom. cuius verba hæc sunt: Postea cum duas tunicas habere ceperunt, instituerunt vocare subuculã & indusium. Sed & idem Varro libro iij. de Ling. Lat. dicit Subuculam dictam, quod esset subtus: vt Supparum, quod supra esset. Acron autem explicans illud Horatij lib. j. Epit. j.

—Rides, si forte subucula pex.e

Trita subest tunice.--

Subucula (inquit) proprie dicitur pannus addititius, à subiciendo, vel à subfuendo. Diuus quoque Hieronymus ita de subucula loquitur in Iouinianum: Tunc pexa tunica, & nigra subucula vestiebaris, sordidatus & pallidus. quem in eo reprehendit Beroaldus in Apuleij Afinum aureum, libro secundo, tanquam perperam intellexerit, quid pexa tunica esset, vt ibi videre poteris. Vide item infra in dictione Supparus.

SVCCINVM, hic non adstruxissim, nisi Plinius libro trigesimo septimo, capite secundo, hæc scripsisset: Proximum locum in deliciis, sceminarum tamen adhuc tantum obtinent succina. Id autem quid sit, ex eo loco, & capite sequenti intelliges, & ex Ruellio capite trigesimo nono, libro primo, vbi & succinum decoris causa, quadam monilium vice, à mulieribus apud nos gestari ferbit, ab aliis effectum in orbiculos seu verticilla, quibus preces suas annumerant in collo, brachijsve, aut certe in cinctu ferri. De succino quoque est illud Iuuenalis Sat. ix.

Et cui tu viridem umbellam, cui succina mittas

Grandia.--

SVDARIVM, & diminutiue

SVDARIOLVM, linteum, quo sudor faciei abstergitur, & nares purgantur, vt satis patet ex Suetonio in Nerone, capite vicesimo quinto, & clarij capite quadragesimo octavo, duobus in locis: item ex Quintiliano libr. vj. cap. iij. & ex Martiale libr. ij. Epigrammate xxxvij. Sudarij autem appellatione vitur Castellio Esaiã cap. 3. pro eo quod vulgata editio habet Sindonem. Sudarioli appellatione vsus est D. Hieronymus ad Nepotianum de Vita clericorum. Vtrunque autem id est, quod vulgò nostrates *mouchoir* vocant. Vide supra Ricala.

SFFFIBVLVM est, vt scribit Festus Pompeius lib. xvij. vestimentum album, pratextum, quadrangulum, oblongum, quod Vestales virgines sacrificantes in capite habebant: idque fibula comprehendebatur.

SUPERHVMERALE, vide supra Epomis, & Humerale.

SPPARVS, siue Supparum, linteum est femorale, ad talos vsque pendens, vt tradit Nonius Marcellus: ita dictum, quod subtus appareat. Vtrique is testimonio Plauti in Epidico, Nauij in Pedio, Afranij in Epistol. Varronis in Eumenidibus. Sextus autem Pompeius libr. xvij. Supparus, inquit, est vestimentum puellare, linteum, quod & subucula, id est, camisia dicitur, ex Afranio, vbi supra. Sed & hac voce vsus est Cicero, & Quintilianus, & Seneca, & Iuuenalis, & Apuleius. De subucula autem supra diximus: vbi & non nihil de supparo attulimus ex Varrone. Vide supra Palliolum.

SYLLIBA, vide infra Thyfanon.

SYMMETRIA, *συμμετρία*, vestis talaris, hoc est, ad talos vsque demissa, apud Pollucem lib. vij. cap. xij.

SYNTHESIS, significat genus vestis, quo ditiores ad sumptum vti solent: & interdum omnem vestem in vestiario positam, in l. Titia. §. j. de auro & argento legato. Extat de synthesi Martialis Apophoretum libro decimo quarto, disticho cxlj.

Dum toga per quinque gaudet requiescere luces,

Hos poteris cultus sumere iure tuo.

SYRMA, cauda siue tractus vestis sceminarum. Martialis libro primo, Epigramm. clv,

Musa

Musa nec insano firmate nostra tumet.

Item lib. xij. Epigram. xcj.

Απταστη longum tu quoque syrma tibi.

Dictum est autem Syrma *σῆμα τὸ σῆμα*, hoc est, ab eo quod trahatur.

TÆNIAE, *ταινία*, sunt, quas vittas vocant, quibus crines ligantur, vt ait D. Hieronymus in Esaiã ca. iij. Verum ita de his loquitur Sextus Pompeius li. xvij. Tæniae Græcam vocem sic interpretatur Verrius, vt dicat ornamentum esse lancem capitis honorati. idque ex autoritate Cæcilij in Androgyno, Ennij in Alexandro, & Accij in Neoptolemo, vt ibi videre poteris. Sunt qui dicant, tænam esse vittarum extremitatem: vt Seruius interpretans illud Virgilij vij. Aeneid.

—Fit tortile collo

Aurum ingens coluber, fit longæ tæniæ vittæ.

Donatus autem ibi simpliciter interpretatur, tænam, id est vittam. Nam sunt qui totam vittam esse dicant, ex eodem Virgilio lib. v.

Punicis ibant cuncti tempora tænis.

quod & sentit Hieronymus loco iam citato. De vitta autem dicemus infra suo loco. Sunt item, qui tænam dicant zonam esse. Vide Cælium Rhodig. li. xvj. c. x. in fi. Sunt & qui fasciam interpretentur. Tænon verò neutro genere, Atticè *σῆμα*, pectorale est, siue torques, aut monile. Consule Lexicon.

TALARE, vide supra *παιδαφορία*.

TANTHEVRISTI, *ταυθευριστοι*, quedam ornamenta genera, lapillos quosdam à se dependentes habentia: ita dicti à motu gemmarum, vt tradit Pollux libro v. capite xvj.

TARENTINA, genus ornamenti muliebris, Aeliano li. vij. de Varia Historia.

THERISTRA, quæ & Theristria, (vtrunque enim reperitur) inter ornamenta muliebria posita Esaiã 3. c. quo in loco D. Hieronymus dicit, ea à nobis Palliola posse appellari, quibus obuoluta fuit Rebecca, & hodie quoque Arabiæ & Mesopotamiæ mulieres operiuntur: quæ Hebraicè dicuntur, *תריים* Græcè *θρηστρα*, *ή θρηστρα* dicta, ab eo quod *θρηστρα*, hoc est, in æstate & caumate corpora protegant sceminarum. Hac ille. Locus autem ille de Rebecca est Genes. 24. ad fin. quæ interpres Latinus ita vertit: At illa tollens citò pallium suum operuit se. Castellio autem Flæmeum vertit: de quo & nos supra diximus. Idem Hieronymus in li. Hebraicarum traditionum in Genesim, Theristrum, inquit, palliū dicitur, genus etiam nunc Arabici vestimenti, quo mulieres prouinciæ illius velantur. Id autem esse æstiuā vestem, vt chimastrò (de quo supra diximus) hyemalem, plerique autumant. Differentiam autem theristri, & theristrij videtur facere Pollux li. vij. c. xij. vbi vtrunq; ponit inter vestimenta cōmunia viris & mulieribus. Horum prius Gualtherus vertit Messoriā vestem: alterū in sua voce Græca reliquit.

THERENA, quæ Cypriis dicuntur vestes floridæ ac variegatæ, ab animalibus eiusdem nominis, varietate distinctis ac maculosis, id est, *πεποικιλμένοις*, apud Theophrastum, vt è recentioribus tradit Cælius Rhodiginus lib. xvj. cap. ix.

THYSANON, *θύσανον*, siue etiam Thyssanon, (nam vtrūque reperitur) quod & Syllibam vocari tradit Pollux li. vij. cap. xiiij. Est autem fimbria, siue ala. Huius meminit Homerus in ornamentis Iunonis libr. xiiij. Iliad.

Ζώσατο δὲ ζώνην ἐκὰρ θυσανόεντος ἀραχίδου.

Pro qua voce Eobanus Hessus Bullas vertit, Andreas autem Diuus, Fibras. Ab hac autem voce deducto epitheto, idem Homerus alicubi *αἰρίδα θυσανόεντος* appellat.

TIARA, ornamentum capitis, quo primum vsæ sunt mulieres Persicæ, & postea Reges, & Sacerdotes. Hanc quoque inter ornamenta muliebria enumerat Pollux li. v. c. xvj. Hanc ita describit D. Hieronymus ad Fabiolam. Quartum genus vestimenti est pileolū rotundū, quasi sphaera media sit diuisa, & pars altera ponatur in capite. Hoc Græci, & nostri, tiaram vocant: nonnulli galerum. Non habet

acumen in summo, nec totum caput vsque ad comas tegit, sed tertiam partem à fronte inopertam relinquit: atque ita in occipitio vitta constructū est, vt non facile labatur ex capite. De Tiara autē reperies apud Plautū in Perfa, Virgiliū vij. Aen. Ouidiū 11. Metamor. Iuuenalē Sat. vj. Exodi c. 28. & 29. & Ezechielis c. 23.

TIBIALIA, quibus tibiæ velantur, eoque nomine id etiam armorum genus intelligimus, quo tibiæ muniuntur: vt apud iurifconsultum in l. qui comneatus. §. j. de re mili. & apud Suetonium in Augusto. Graeci vocant *λευκιδας*. Homerus iij. Iliad. loquens de Paride:

Κνημιδας μὲν πρῶτα πρὶ λευκιδῶν ἔθνε.

TOGA, quam & Iurifconsultus in l. vestis. §. virilia. de aur. & arg. leg. ponit inter virilia vestimenta, non solum viris, verum etiam fœminis in vsu esse solet, vt scribit Nonius Marcellus ex autoritate Afranij in Fratris: Equidem prandere stantem nobiscū incinctā togam. Et Varronis li. j. de Vita pop. Romani: Præterea quod & in lecto togas habebant. Antē enim olim fuit cōmune vestimentum, diurnum & nocturnum, virile & muliebre. Tandem verò obtinuit, vt mulieres adulterij conuictæ, in publicum egredi togatæ cogerentur: vt probatur ex Iuuenale Saty. ij.

Damnetur, si vis, etiam Calphurnia, talem

Non sumet damnata togam. Et Martialis lib. ij. Epigram. xxxix.

Coccina famosa donas et ianthina mœche.

Vis dare, que meruit, munera? mitte togam.

Hinc Tibullus lib. iij. ad Sulpitiam, Togam pro scorto posuit.

Sit tibi cura togæ potior, prestumque quasillo

Scortum, quam Serui filia Sulpitia.

Similiter Horatius Togatam pro scorto vsurpauit lib. j. Serm. Saty. ij.

— Quid inter—

Est, in matrona, ancilla, peccesse togata.

Quem in locum Acron, Matronæ, inquit, quæ à maritis ob adulterium repudiabatur, togam accipiebant, remota stola, propter ignominiam. Toga autem meretrici apta. Ita enim profare solebant cum togis puellæ, vt discernerēt à matronis: & ideo quæ adulterij damnatæ fuerant, hac veste utebantur. Eadem ferè ibidem scribit Porphyrio.

TORQUES, & Torquis, res omnibus nota. Est enim circulus aureus, vel argenteus, vel alterius materiæ, flexilis, obtortus, colli & summi pectoris ornamentum: poniturque inter ornamenta muliebria Esaiæ 3. ca. vbi Hieronymus tradit, eum pendere vsque ad pectus. & Ezechielis xv. j. ibi. Et dedi torquem circa collum tuum. Id autem est, quod vulgò *Chame* vocamus. Hincq; Torquata columbæ dictæ Propertio lib. iij. Eleg. v.

Seâ cape torquata, Venus ô Regina columbæ, &c.

Et Torquatus palumbus Martialis lib. xij. disticho lxvij.

Inguina torquati tardant, hebetantque palumbi.

Torquem autem habent ex psittacis nonnulli, teste Plinio lib. x. c. xlij. India (inquit) auem hanc mittit, viridem toto corpore, torque tantum miniato in ceruice distinctam. Apuleius quoque li. v. columbas Veneris currū trahentes, torquatas facit. Procedunt (inquit) quatuor columbæ candidæ, hilares incessibus, pictæ colla torquibus, iugumque gemmeum subeunt.

TRICAE, leuiora mulierum ornamenta, ita dicta, quod vana sint & futilia.

TRICHAPTON, *τριχάπτου*, inter ornamenta muliebria positum à Septuaginta interpretibus, Ezechielis xv. j. c. nullo tamen Græcorum vsu aut exemplo, vt scribit D. Hieronymus in Commentariis eius loci. Idque subdit fuisse tantæ subtilitatis vestimentum, vt pilorum & capillorum tenuitatem habere credatur: vnde & ego (inquit) volens tenuitatem exprimere vestimenti, pro Trichapto, subtiliùs transtuli, Quod tenui stamine atque subtegmine textum erat. Castellio autem Sericum vertit.

TRICH

TRICHYPHA, apud Pherecratem Poëtam, pro puellarum indumentis intelligit Athenæus.

TRIGASTRA, *τριγαστρα*, inter ornamenta muliebria recensentur à Polluce lib. vij. cap. xxij.

TRIOPIΣ, *τριωπις*, monilis species, tres veluti oculos habentis, apud Pollucem lib. v. cap. xvj.

TROPHIVM, ornamentum genus, quod Ppsychæ à Tritonia datum scribit Marrianus Capella lib. j. nisi illic Strophium legendum sit, quod magis credo: de quo supra diximus.

TVNICA, non virorum solum, sed & mulierum vestimentum fuit, vt satis significat Iurifconsultus in l. vestis. §. muliebria. de auro & argento legato. Et Ouidius lib. Amorum ij. Eleg. vj.

Sic etiam tunica tangitur illa sua.

Et lib. ij. de Arte amandi:

Adstiterit tunicata? moues incendia, elama:

Sed timida, caueat frigora, voce roga.

Et Martialis lib. 11. Epigram. 100. ad Lesbiam:

De cathedris quoties surgis (iam sepe notaui)

Pedicant miseram Lesbia te tunica.

Ex quibus intelligitur, tunicam eam esse, quæ cuti omnino proxima est, quam camisiam vocamus: quod & videre licet cum ex aliis multis autorū locis, tum ex illo Plauti in Trinūmo, Tunica pallio propior est: de quo etiam diximus in Pallio.

Tunica pallio propior, pro uerbium.

VELVM, atque etiam

VELAMEN, & Velamentum, quo scilicet mulier caput velat, & operit, vel frigoris vel umbræ causa. Vide infra Umbella. & in l. quæsitum est. §. si domus. de fund. instruct. & instrum. lega. Vide etiam supra Entropides.

VENTRALE, vestimentum ventrem contegens, apud Plinium lib. viij. cap. xlviij. de quo & supra, ni fallor, diximus in Semicinctis.

VERTEBRAE, vide supra Helices.

VIRIAE, & diminutiue

VIRIOLAE, de quibus in l. argumto. §. ornamenta. de auro & argento legato. vbi ponuntur inter ornamenta muliebria. & l. vltim. de eodem titu. cum dicitur, Lineas duas ex margaritis, & viriolas de smaragdis. & l. si tibi. §. j. de optio. lega. vbi scribitur, Si ex quatuor virioliis duæ, quas elegissem, mihi legatæ sint, &c. De viriis autem meminit Plinius libro xxxij. capite iij. haud multo post princip. Vt habeant in lacertis iam pridem & viri, quod de Dardanis venit: itaque Dardanium vocatur. Viriæ Celticæ dicuntur: viriles Celtibericæ. Habeant fœminæ in armillis, digitisque totis, collo, auribus, spiris, &c. De vtrifque loquens Nebriffensis in Lexico Iuris ciuilibus, eas dicit esse armillas, ex gemmis margaritisque auro celatis. Catellianus Cotta in memor. incipien. viriolar. dicit eo nomine significari minores annulos, quos vulgus corrupto vocabulo vergettas appellat. Bayfius in libello de re vestiaria, ait, sibi videri Iuuenalem viriolas designare, cum scribit Saty. vj.

Nil non permittit mulier sibi, turpe putat nil,

Cum virides gemmas collo circundedit, & cum

Auribus extensis magnos commisit elenchos.

tanquam scilicet hæ viriolar. fierent ex gemmis viridibus: nec tamen aliquid ea in re certi diffinit. D. Ambrosius in lib. j. de Abraham Patriarcha, cap. 9. eodemque vlt. interpretans xxiiij. cap. Genesios, vbi cæteri interpretes vertunt Armillas, is Virias transtulit.

VITTAE & ipsæ numerantur inter ornamenta muliebria, in l. argumto. §. ornamentorū. de aur. & arg. leg. quibus scilicet mulieres capillos colligant: vt satis ostendit illud Ouidij j. Metamorphos.

Vitta coërcebat postros sine lege capillos. Et libr. ij.

Vitta coërcebat neglectos alba capillos.

Erantque olim propriae honestarum matronarum, virginum, & Vestalium.

Tibullus lib. j. Eleg. vj.

Sit modo casta doce, quamuis non vitta ligatos

Impediat crines, nec stola longa pedes.

Virgilius lib. vij. Aen. loquens de Amata Regina:

—Fit tortile collo

Aurum ingens coluber, fit longae tenia vittae,

Innectitque comas.

Ovidius lib. iij. Fastor. de Syluia Vestali:

Decidit ante sacros linea vitta focos.

Et libr. iij. eiusdem operis:

Rite Deam Latiae colitis matresque nurisque,

Et vos, quibus vitta, longaque vestis adest.

Et libr. vj. eiusdem operis:

Nullaque dicitur vittas temerasse sacerdos,

Hoc duce, nec viua defodietur humo.

Et libr. iij. de Ponto, Epist. iij. ad Maximum:

Scriptissimus haec illis, quarum nec vitta pudicos

Attingit crines, nec stola longa pedes.

Et libr. iij. Amor. Eleg. vj. loquens de Ilia Vestali:

Quod cultus abiere tui? quid sola vagaris?

Vitta nec cuius impedit alba comas?

Et libr. j. de Arte amandi, haud procul à principio:

Este procul vitta tenues, insigne pudoris.

Et rursus:

Ecquid ab hac omnes rigida summouimus arte,

Quas stola contingit, sumptaque vitta vetat?

Hinc Vittata sacerdos. Lucano libr. j. Pharsalia:

Vestalémque chorum ducit vittata sacerdos.

Et Iuuenali Saty. iij. post princip.

—Cum quo nuper vittata iacebat

Sanguine adhuc viuo terram subitura sacerdos.

Item Ouidio libr. j. Amor. de Cassandra vate, & sacerdote:

Hic, nisi vittatis quod erat Cassandra capillis, &c.

Haec alio nomine Taniae appellantur, ut placet D. Hieronymo in Esaïam iij. ca.

quemadmodum & supra diximus in dictione Taniae. Vittae fit mentio in c. feminae. xxx. q. v. Vittam crinalem memorat Martianus Capella lib. j. Sed & vittas viriles fuisse, ostendit illud Virgilij iij. Aeneid.

Rex Anius, rex idem hominum, Phœbique sacerdos,

Vittis, & sacra redimitus tempora lauro,

Occurrit.—

VMBELLA, & Vmbraculum, quo foeminae arcet Solis ardores. De priori est testimonium apud Iuuenalem Saty. ix.

Et cui tu viridem umbellam, cui succina mittas

Grandia.— De altero illud Ouidij ij. Fastor.

Aurea pellebant tepidos umbracula soles.

Et illud Martialis lib. xiiij. Epigram. xxvij.

Accipe, que nimios vincant umbracula Soles:

Sit licet & ventus, te tua vela regent.

VNGVENTA, id est, unguis, ornamentis muliebribus annumerat Pollux libr. vij. capite vicefimo secundo.

VNIONES, qui & margaritae dicuntur, ut supra docuimus, ponuntur & ipsi inter ornamenta muliebria in l. Scia. in princip. D. de aur. & argen. leg. Et de his quoque

quoque fit mentio in l. apud Celsum. §. item quaeritur si vniones. D. de doli exceptione. Scribit Aelius Lampridius, Alexandrum Severum Imperatorem Rom. cum quidam Legatus vniones duos vxori eius obtulisset, magni ponderis & inusitatae mensurae, vendi eos iussisse: & cum pretium non inuenirent, ne exemplum malum à Regina nasceretur, si eo vteretur, quod emi non posset, in auribus Veneris eas digauisse. Plinius xxxvij. cap. iij. tradit vniones aure circumferri, gemmas digitis.

XANION, ξάνιον, inter instrumenta muliebria positum à Polluce libr. x. ca. xxvij. vbi Gualtherus vertit Calamistrum, de quo supra diximus.

XENION, ξένιον, auratum capitis ornamentum, ex eodem Polluce libr. v. cap. xvj. qui idem etiam ξένιον dici asserit, de quo supra.

XERAMPELINAE vestes, matronales dictae, ab ampelino colore, qui medius est inter coccum & muricem. Has Merula scribit etiam Atrebatias fuisse appellatas apud Iuuenalem Sat. vj.

Et xerampelinas vestes donauerit ipsi.

XYRON, ξυρόν, inter ornamenta muliebria positum Polluci libr. vij. cap. xxij. & libr. x. cap. xxvij. Gualtherus vtrobique Nouaculam vertit.

XYSTIS, ξυσις, talaris tunica & muliebris Caelio libr. xxj. cap. xvij. Hanc autem ponit Pollux inter vestimenta communia virorum, & mulierum libr. vij. cap. xij. Clemens verò Alexandrinus Pædagog. lib. ij. cap. x. inter vestes mulieribus proprias. Nec desunt, qui dicant esse vestem subtilem, à ξύς, quòd puluerem radat: aut vt alij malunt, ἀπό τοῦ ξύδαϊς, quòd fit veluti rasum propter tenuitatem.

ZINICHION, corrigia calceamenti.

ZOMA, ζώνη, & Zofma, ζώμα, cingulum, zona, quae proprie est anuum, vt tradit Pollux libr. vij. cap. xij. ex autoritate Menandri, & rufus libr. ij. cap. iij. vbi de Thorace loquitur.

ZONA, & diminutiue

ZONVLA, apud Catullum in Epithalamio Iuliae. Graecis dicuntur ζώνη, & diminutiue ζώνιον. Ammonius autem tradit ζώνη virorum esse, ζώνιον mulierum. Sed prius illud promiscue de virorum & mulierum cingulo dicitur. Nam inter muliebria ornamenta enumeratur etiam à Iurifconsulto in l. vestis. §. muliebria. D. de aur. & arg. leg. Cui ad stipulatur Martialis libr. xiiij. disticho clvj.

Longa satis nunc sum: dulci sed pondere venter

si tumeat, fiam tum tibi zona breuis.

Qui locus in memoriam affert historiam vetustissimam. Ferunt enim, Admetam Eurystei filiam, Hippolytae Amazonum Reginae zonam celebratissimam admodum concupivisse: ideòque Eurystem Herculi id muneris imposuisse, qui cum Theseo, Telamone, aliisque nonnullis comitatus, Themiscyram peruenisset, Amazonum urbem, cum illis Iunonis monitu concitatis, prelium dicitur conseruisse, & Hippolytam contra se stantem interemisse, eiusque zonam abstulisse, quam postea Admetae tradidit. Sunt tamen, qui non interfectam ab Hercule Hippolytam velint, neque zonam illam eo modo fuisse raptam: sed cum sororem illius Menalippam ex insidiis Hercules excepisset, Hippolytam pro eius redemptione sponte sua cingulum Herculi tradidisse. Postea autem eius cinguli gratia Amazonas cum exercitu Athenas peruenisse, & vniuersam Atticam deuastasse. Iulius Pollux libr. ij. cap. iij. quo loco de thorace disserit, scribit ζώνη Graecis dici, quam Romani Fasciam vocant. Dicitur autem zona à Graeco verbo ζώνω, quod est cingo. Praeter haec vide, quae amplius dicam de zonis, num. ab hinc iij. De Cingulo autem supra diximus suo ordine, vbi etiam de Cintura, quae idem significat.

28 ¶ Sicutque alia propè infinita ornamentorum & vestimentorum muliebrum genera, quorum bona partem videbis apud Aristophanem vbiq; sed potissimum

Autores, à quibus ornamenta